

645

1974

3

საქართველოს ენციკლოპედია

ს. ბ. ბ. ბ. ბ.
№ 8 1974 წ.

საქართველოს კომუნისტური პარტიის სენგრაღური კომიტეტის
XIII კულანების გელანუევიკილებათა შესასრულებლად

სსსრუეუენუეუელი უიუენუი

12403

ამ ადგილას ზუსტად ერთი წლის წინაშე ვიყავით. ირგვლივ უკაცრიელი, უადრეგანო მელი ვაღწეულიყო. მოშორებით დედაქალაქის სააერო კარბების — აეროპორტის შენობა და ლილოს ხილბოსტანსაცავის მშენებარე კორპუსების ხილუტებში მოჩანდა. მიდამოს ბუდლოზერებისა და ექსკავატორების მძლავრი გუგუნე ამოიანებდა. უზარმაზარ კვაბულთან ადამიანების ჯგუ-

ფი შეგროვილიყო. მის ძირში აბლანასხმული ბეტონის მასა მოჩანდა... ეს იყო პირველი ბეტონი, რომელიც მუშინ მომავალი სამშენებლო ინდუსტრიის გიგანტის — ლილოს სახლთმშენებელი კომბინატის მთავარი კორპუსის საძირკველში ჩაისხა.

...ახლაც იმავე ადგილას ვართ. სადღა უკაცრიელი ველი, ერთ წელიწადში გარდაქმნილა აქაურობა! სახე უცვლია მიდამოს.

„გატეხილი ეამირი“ უზარმაზარ შენობებს დაუფარავს, ირგვლივ ვრცელი სამშენებლო ფრონტი გაშლილა. აი, მთავარი კორპუსი! როგორ მოასწრეს ამ გიგანტის აშენება?! დიას, მხოლოდ „გიგანტი“ შეიძლება უწოდო ნაგებობას, სადაც, ალბათ, თავისუფლად მოთავსდება თანამედროვე ფეხბურთის მოედანი თავისი სარბენი ბილიეებით. ერთ წელიწადში სხვა ნაგებობებიც აშენდა. მთავა-

კ. შარქისის სახ. სსსრუეუელი
სსსრუეუელი სსსრუეუელი

რი კორპუსის შორახლოს შენიშნავთ მრავალსართულიანი ადმინისტრაციულ-საყოფაცხოვრებო შენობას, დამხმარე სამახსოვრების ბიუროს, სასახლოს, მთავარ ზოგადსაშუალო სკოლას ჩამდგარი, ზოგან კი დამამაგრებელი საშუალებები მიმდინარეობს. სამონტაჟო დეპარტამენტი მშენებლობის საწარმოებისათვის ვაგონთაგანი კორპუსის კარკასიც. იგი უკვე აღნიშნული ნაგებობა იქნება მთელი სახლმშენებელი კომპლექსის კომპლექსში. მისი სიგრძე 25მ, სიგანე კი 12 მეტრია. კომპლექსის ფართობი მთლიანად 18 ჰექტარს მოიცავს, სადაც ნიშნულ სხვადასხვა ნაგებობა უნდა აშენდეს.

სახლმშენებელი გვიგანის სრული სიმძლავრე წელიწადში 800 ათასი კვადრატული მეტრი საერთო სარგებლობის საცხოვრებელი ფართობი იქნება. ამჟამად მთელი ურბანული პირველი რიგის საშუალოების ჩატარებაზე გადატანილი. ჩქარაიან მშენებლები, თითოეული დღე დაიბნულ შრომაში გადის.

კომპლექსი პირველი პროექტი 1975 წლის ბოლოს უნდა გამოეყვას. ამ ეტაპზე მისი სიმძლავრე 182 ათასი კვადრატული მეტრი საერთო სარგებლობის საცხოვრებელი ფართობია. შემდეგ კი მეორე რიგის მშენებლობა დაიწყება.

მშენებლობა მეტრისმეტად შემზღობრებულ ვადებში მიმდინარეობს. გასაგებია არის. დრო აღარ ითმის. რესპუბლიკისა და დედაქალაქის საშენებლო ინდუსტრია თითქმის ბოლო აღვივება მთელს კავშირში. ეს კი მეტად ძვირად დაუფიქრებელი თანამშრომლები და ახლაც სხვადასხვა ვადებებში ხოლო თავის თავის საკვალად შედეგებით. ძირითადად ამის მიზეზით მარტო უკანასკნელი 10 წლის მანძილზე დედაქალაქის მშრომლებმა ვერ მიიღეს გეგმით გათვალისწინებული I მოლიონ 885 ათასი კვადრატული მეტრი საცხოვრებელი ფართობი, რომელიც შეიძლე-

ბოლო დაახლოებით 25 ათასი ოჯახის დაქვემდებარებაში.

მშენებლებს აკლავთ მასალები, კონსტრუქციები. ჩვენს კომპლექსებსა და ქარხნებს კი არ შეეძლოთ საბინაო მშენებლობის გაზრდილი ტემპების დაქვემდებარება. ამ საქმეში დიდქალაქი თითქმის 10 წელი ჩამორჩა დროს. აუცილებელი შეიქმნა ვადამართი, სასწრაფო ღონისძიებების განხორციელება... სწორედ ამ მიზნით დაიწყო ლილის სახლმშენებელი კომპლექსის მშენებლობა. ამბობს არის გამოცხადებული ეს ნაგებობა დამკვეთურად, ვარგისი საერთო ურთიერთობითა და მზრუნველობით. სკეციტარული კომპლექსისა და სსრ კავშირის მინისტრის საბჭოს დედგეგმვაში — „საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის შემდგომი განვითარების ღონისძიებათა შესახებ“ — სხვა მნიშვნელოვან ობიექტებშიც ერთად ლილის სახლმშენებელი კომპლექსის მშენებლობას განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს.

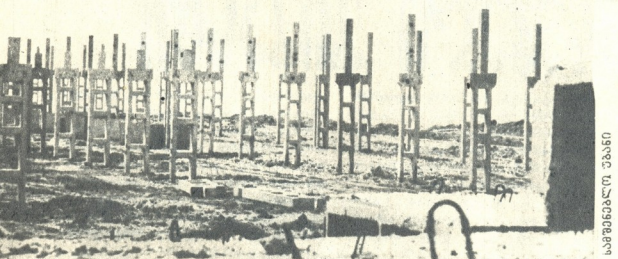
დაღმის დაახლოებით 12 ბინა, 18 ბედნიერი აღმასახლებლობა, — ასეთი იქნება ამ კომპლექსის საბოლოო პროექტის და მშენებლის რეალური მომავალი საცხოვრებელი ხარისხითაც ბევრად უკეთესი იქნება ახლანდელზე, კომპლექსი დაწესდებული კონსტრუქციებით ნაგები ახალი ტიპის სახლში მტკნოდა და ღიათა შემადგენელ დედაქალაქს, შემდგომ გაამდიდრებენ და მომზადვებს გახდება მის არქიტექტურულ სახეს. ერთი სიტყვით, ჩვენს გეგმებს იხეი თანამედროვე საცხოვრებლები, როგორც მოსკოვში, ლენინგრადში, კიევსა და სხვა ქალაქებშია. ჩვენი დიდი ხნის ოცნება სინამდვილედ იქცევა, თბილისის საშენებლო ინდუსტრია მოწინავე ცენტრების ინდუსტრია გაუტოვდება.

უფრო კონკრეტულად თუ ვილაპარაკებთ მომავალი სახლმშენებელი კომპლექსის სი-

ახლესა და უპირატესობაზე, სურათი დაახლოებით ასე წარმოგვიდგება: ეს უკვე არაა სახლი კომუნარის „შენებლობა“, ადგილზე მხოლოდ უბრალონი ციკლის დაშლაა და მისი ციკლის ელემენტების — ოთახებისა და დამხმარე სივრცეების აწყობა-შედეგდება მოხდება. საპირაქები გამოუშვებენ სრული საქარბო შადღუტების პროექტებს, კონსტრირდენ ჩამოვა კარებიცა და მინარბული ფანჯრებიც, ვაიბობი, წყალსადენი, ელექტროგაყვანილობი, სატექნიკური მოწყობილობი ატუტუტები ასაწყობი ელემენტები. ეკლავზე პირველი პირი სახეცხვის წახვე საწარმოო მოხდება. ასეთი წიბო წარმოებული მშენებლობის მთავარი უპირატესობა ის არის, რომ იგი ბევრად შემცირებს საცხოვრებელი სახლების აგების ვადებს, მეტყობა ვაგონების საშუაობით ხარისხს, ხელს შეწყობს ბინათმშენებლობის სრულ ინდუსტრიულ რაღმუნებზე გადუყვანას, შექმნასაიკისა და მშენებლობის პროგრესული მეთოდების ფართად დანერგვას.

ლილის სახლმშენებელი კომპლექსის კომპლექსი ყველაზე მძლავრ და თანამედროვე ნაგებობა იქნება მთელს რესპუბლიკაში. იქვე მახლობლად გათავალისწინებულია აშენდეს ასეთივე დიდი სიმძლავრის ხისდაშენებელი კომპლექსი, ანკარას ტყინაბელოსის ნაკეთობათა და მსუბუქი ბეტონის შენახებლების ქარხანები.

კომპლექსის მშენებლობას აწარმოებს მოავალიმშენების საერთო მშენებლობის სამმართველოს (ურბრისი შ. ურბანული, მოავალი ინჟინერი შ. კორბია) 28 უბანი (ურბრისი ზ. ხალიძი). ამ კომპლექსის სახალხო უნდა ითქვას, რომ იგი თავიდანვე პასუხისმგებლობით მოვლდა საქმეს და გადაარბებითი ასრულებს სახლმშენებლო დავალებებს. სამართისა ითქვას, რომ შარშანს გეგმით გათვალისწინებული 400 ათასი მანეთის ნაცვლად, მშენებლებმა 2 მილიონ 50 ათასი მანეთი ათივსეს. ამის შედეგია ის, რომ შედარებით მცირე დროში აღდგინა რამ გათვალისწინებული მშენებლებმა და მშენებლებმა მთლიან 200 ათასი მანეთის საშუალები უნდა შესასრულდნ, გეგმავლადეულებმა 8 მილიონი მანეთია. ქერტირებითი საქმეს კარგი პირი უჩანს, ადგილზე ტიპი წარმატებით გრძობდება. ობიექტის მომარაგება თუ შეუფერხებლად წარმოებო, მშენებლებს გადაწყვეტია აქვე მომზადდეს საშუაობათა გაზრდილი პროგრამის პირნალოდ გაანადგონ. ამის გარდაცხადი სხვა ის თავდადებული შრომა და მონღოვება, რაც მშენებლობის უკვე უზარუნ იგრძნობა. აქ ბევრ მოწინავე ადამიანს შევდებით. ესენი არიან მშენებლობის მეთურები — საშუაობათა ურბრისი მწარმოებლები: გ. კაპარავა, ო. მტკრეველი, თ. ანდელუაძე, გ. მიქაძე, გოლდუხიტი ვ. ბარბატოვი, ბრიგადირები: ა. შავლაშვილი, დ. ერისთავილი, ზ. გვარამია, ბ. ეკატერინი, შ. მექლდრევილი, ათისთავები: ა. ფილია, თ.

სახლმშენებელი კომპლექსი

საქუშაბათა მწარმოებელი იური შილაია (ბარჯაჩინი) და შეკრულბაული გურამ ჩაღუნელი.

საქუშაბათა უფროსი მწარმოებელი გურამ აბაბაბა და მთაწმი მელიქი ბაბაური.

სვანიძე, მებუღლოვსკერე გ. სიმონი, მძლოლა შ. შერშოვი და სხვები.

პარტიის თბილისის საქალაქო კომიტეტის რეკომენდაციით საქარზნო რაიკომმა შექმნა სპეციალური საკონტროლო შტაბი, რომელიც თვალყურს ადევნებს სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოთა გრაფიკის შესრულებას. ასეთი რესპუბლიკის მშენებლობის სამინისტრო, ქვემოთაგრე ორგანიზაციების მო-

წაწილებით, კვირაში ერთხელ, ყოველ ორშაბათს უშუალოდ ობიექტზე მართავს ოპერატიული თაობიზის, სადაც დეტალურად განიხილავენ საქმის ვითარებას და ადგილზევე სახავენ ღონისძიებებს ამა თუ იმ საკითხის მოსაგვარებლად.

...მშენებლობის ფორნტი დღითიდღე ფართოვდება და წინ მიიწეფს. თანდათანობით ხორცს ისხამს მომავალი სახლმშენებელი

გიგანტი, ნათლად ისახება მისი კონტურები.

შენდება უდიდესი საწარმო, რომელიც შემდეგ თვით ააშენებს უკაცრიელ ველებსა და მასივებზე ახალ სახლებს, სიხარულს და სიკეთეს შოუტანს აღამიანებს.

კვლევ გეგმავთ, სოფელი!

რეკორდები

სოფელ ქვემო ქალის სტალინის სახელობის კოლმეურნეობაში ვართ. ვიღერ სოფლის თავაკებს მოვიხილეთებით სალაპარაკოდ, კოლმეურნეობის სათუთად მოვლილი ბაღები და ნათესები შემოვიარეთ. ყველგან გლეხკაცის მაგლიანი მარქენის ნაკვადევა. შაქრის ჭარხლის პლანტაციები მუხლისჩოქით არის შემოვლილი. ბილის ბაღები საგულდაგულად დაუშუავებით, ვენახი წელში გამართულა ყინების შემდეგ. მერე ცხვარი და შეცხვარეც მოვიწახლეთეთ. ქვემოქალეებს გამოვესაუბრეთ.

ჩვენი საუკუნე ციფრების საუკუნეა. ამიტომაც, ციფრებს მოვიშველიებთ. კოლმეურნეობა მილიონერია. გასულ წელს ქვემო ქალაში 560 ათასი მანეთის ნაცვლად ფულადმა შემოსავალმა 1.808.600 მანეთი შეადგინა. მოგება 50.838 მანეთის ნაცვლად მიიღეს 858.831 მანეთი. როგორც იტყვიან,

კომენტარები ზედმეტია: სანაქებოდ უფრო მიათ ქვემოქალელებს. კოლმეურნეობის მოთვარე უკონომისტს, პარტიული ორგანიზაციის მდივანს სერგო მებალიშვილს მოსვენებას არ ვაძლევ. მინდა ვადავიხედო დიდი ციფრების იქით, თვითღირებულების მაჩვენებლებს ვითხოვ, რადგან წარმოების ყველაზე უფრო ბარომეტრი თვითღირებულებაა. ვაქილებით იაფი დასჭიდობით ვებმართან შედარებით კოლმეურნეობაში ხილი, უფრქენი, შაქრის ჭარხალი, მარცვლეული, ღორის ხორცი, მატყლი... მოსავლიანობაც როდი გამოიურება ცუდად. თითოეულ ჰექტარზე ჭალელებს მოუწევიათ 71 ცენტერი ხილი, 41,4 ცენტერი უფრქენი, 24,7 ცენტერი მარცვლი, 864 ცენტერი შაქრის ჭარხალი, 220 ცენტერი პამიდორი, 167,4 ცენტერი ხახვი... დავენ-

ტრებიდით ცალკეული ბრიგადების მაჩვენებლებით. კოლმეურნეობაში შვიდი ბრიგადაა. ჩემად რაწამებს გამოველაპარაკეთ მეტეთუ ბრიგადის ბრიგადის. ჩემად სიტყვაწარწობს, მაგრამ სად წაუხვალ ციფრებს. გასული წლის დავალბა ბრიგადამ 187 პროცენტით შეასრულა და 205.916 მანეთის სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტებით აწარმოვა. მარტო მეტეთუ ბრიგადას როდი ჩაუბარებია ბუთწილის გადამწვეტ წელს დავალბა ბუთზე — არც სხვები ამორჩენილან. თანმჭიდომარეს ვუთხარა: ყველანი კარგები ხართ ჭალელები, მაგრამ ჭალელები უფრო მაინტერესებს-მეთქი. კეთილიო, — მიპასუხა და გასული წლის მაჩვენებლები მაჩვენა.

მარტო სომხიშვილმა შარშან 217 კაცულ გამოიქმნა. მარტო პრემიის სახით 285

პოეზია

ნოზილა

შხატვარი ლია სვანიძე

მარტის საღამო იდგა, უჩვეულო. ნაწიმიზარი ქუჩა თავას სივრცის
ლემო ჩაგვიტარდა. გაზაფხულის სურნაქვას მგერდს თუ გაუხსნილი,
მთელს ქალაქს შემოგატარებდა, სანამ გალაღებულს, თავს არ შეგახ-
სენებდა უცხო ქუჩებიდან შემოწათებული ფანჯრები. მიპოლოხარ
გზას ანახლებულ და ის გზა არ ყოფილა შენი, მხოლოდ მანძალი
გაგვლია.

...ბელისის ქუჩას მიპყვებოდა ბაყური. გზადგაზა ორ ეზოშიც
შევიდა. მეორე სართულზე ასასვლილი ხის კიბე ვერსად ნახა და
ბუნდელთი უკან გამობრუნდა.

უკაცრიელ ქუჩაზე ხეების ჩრდელი გამოლილიყო, ძილს მისცე-
მოდენ ჩაბნელებული შერობები. ბაყურმა, თითქოს შშის კიატმა
ვაახალისაო, დამშვიდებით შეხედა ფანჯარას, საიდანაც ვარსიღუ-
ერი სინათლე გამოერთოდა. თითქოს გასაძარცვავად მისულყო,
ეზოში ფრთხილი ნაბიჯით შევიდა, უხმუროდ აიარა ხის კიბე და
კარებზე დააკაუნა. პასუხისათვის არც მოუღიბა, ოთახსა შევიდა
და კარი სწრაფად მოხურა.

— გამოარბობა, ნელი!
ნელი მოლობერტის წინ იდგა, ომაჩამოწილი. არც შემობრუნენ-
ბულა, ბაყურს ცივად მოხვდა და ისევ პორტრეტს ჩააცქერდა.

— რატომ მოხვედით?
— ნელი, ეს რა კითხვაა?
— როცა სვამ, მაშინ ვახსენებდი!
— მე შეე ყველგოთის მახსოვხარ,
— ასე როგორც დაბატარავდი, — ამირიზა ნელი, — ტუტუხარ და
ისიც ვერ დაგამიალეს. — ფუნქი სადღეობით მოთხრობ რატარე გაწ-
მინდა, წულან ქილაში ჩაიღო და ხელგებზე აიხებდა. მერე ჩამოწილი-
ლი თმა აიწია და შეიკრა.

— პალტო საწოლზე დავლო?
— დღე, შენ აქედან ძალით ვერ გაგაგდებს კაცი. ერთ დღეს
თვითონ მიხედვები და აღარ მოხვალ.

— ნუ იქნებით ასეთი მკაცრი, ქალბატონო! — ბაყურმა პალტო სა-
წოლზე მიადგო და ნელის მიუახლოვდა. უნდოდა მხრებზე ხელე-
ბი მოეგვია, მაგრამ ნელი შემობრტიალდა. ბაყური გარინდა. როცა
მის წინ იდგა, ერთიანად მოჩრჩილი ხდებოდა.

— სიგარეტი მომეცო!

ბაყურმა სიგარეტი გაუწოდა, მერე ასანთი აღწიო.
ნელი თავჩაქნებულად წივდა სიგარეტს. მალა არ იხედებოდა,
ბულბულაგაფილი. იფიქრებდი, ბაყურის აქ ყოფნა დაიფიქვდაო.
ცილილობა აღარეული წლები, ამხანაგება და მეგობრები გაუხსენ-
ებდა. მაგრამ მუხისებრებში ბუნდოვნად ამოდიოდა სახეები. ნელს
სხვა ცხოვრება ჰქონდა ვაგილიო. ძალიან შორს დარჩენილიყვნენ
ისინი, თითქოს თავისთავად აქ უნდა მამოხდარიყო, ყველაფერი და-
ვიწყრება მისცემოდა. ეს ერთი დიდი ტილო იყო, მტკვარწაყარლი,
რომელიც გონებას კი არა, აკვარებს შემოუნახა. ნელი მას არასდ
ამოფუნდა და იქნებოდა ასე, გაუქმებულად.

— ქუჩის პორტრეტი! — თითქოს დაკარგული საგანი იპოვია,
ისე წამოიძახა ბაყურმა. იგი ოთახის შუაგულში იდგა და ნელის
მისაჩრებოდა, — რამ გაგახსენა ქუჩა?

— დღემთავრებელი პორტრეტი მქონდა. გუწონ ვიპოვე, შემთხვე-
ვით.

— შენ ბავშვობაშიც სულ ქუჩის ხატავდი.
— ბავშვობის ნახატები დავწვი, გადავყარე.
— სწორად მოქცეულხარ, სულელური ნახატები იყო.
— მე ხალკ სულელი ვარ.
— შენ ჩემთვის ისევ ის ნელი ხარ.

ნელს არაფრად უღივდა ახლა ეს ქაიანიურტი. სკამზე მძიმედ და-
ეწეა.

— თავი მტკიცია, დღეს გარეთ არ გავსულვარ და თავი მტკიცია.

ბაყურს ძალიან შეეცვლილი ეჩვენა ნელი. თვითონ ყოველგოთის თა-
მამად მოდიოდა, ისიც სულსწრაფი აღმანიანს სიხარულით ხედებო-
და, მაგრამ, ეტყობა, ახლა სხვა გარემოში მოხვდა. ოთახს, რომელ-
შიც მრავალი ნეხარი უკეთი კატუტარები, თავისი სახე დაეკარგა და
ჩაიღის ქვედიოდა. გაფერჩმკეთილბულოყო. ნელაც ძველებზე ნივ-
თებთან მოვლესფულედ დადამერგით ჩანდა ფერშეცვლილ სურათებ-
თან. ნახატები გადაესწინა. უხმარი, დგარანული ქაღალდები გაეხს-
ნა და ასე მიუჩრდი დიდუტუხინა. კარად გამოვალბულით იყო
პირდადებულ და აჩრულად.

გუშინდელი დღე ნელისთვის დაკარგულად ითვლებოდა. მომავალს
გულგახარებით ელოდა, ძველს თვალს უხუქვავდა და თუ რამეს იხ-
სენებდა, — სიძულელით და ძალდატანებით. ახლა თითქოს ძველ-
მანებში ვადაწახული ჩელეციის ძებნით დადილი იქნდა და განენ-
და კალნდარეული ფურცლივდა წლებს, ნაცნობ სახეებს, მათთან
შეხვედრებას. ყოველდღობრი წვრილმანებნისათვის დაკარგული წუთო-
ბი არც იყო გასახსენებელი.

ბაყური ნელისთან მივიდა, წამოაყენა და მკერდზე მოიკრა. თმა-
ში ნელა შეუტყობა თაიბი, თითქოს ვახებურულ სილაში უტრევა
და სიათუნებდა.

— წაიღე, ბაყური! წაიღე!

ბაყური წყურავუპარსავი იყო, ნელი ღვინის სუნსაც გარინობდა და
ცილილობა სახე მოერიდებოდა. მერე მკერდზე ხელით უხმობდა. ბა-
ყურს მალე აწეული ხელება გაუწმენდა.

ნელი დანაშაუვსავით იდგა, მხრებში მოყრილი.

— მე ჩემს თავს ვატყუებ. წუთისათვის ვცხოვრობ და მთელი დღე-
ები თავს ვატყუებ. თანდაყოლილი უხადრობობა და დიდი დანაშაუ-
ლი — საყუთარი თავს ატყუებდი!

— ბაყური, ქუჩა იყო ჩემთან.

— ქუჩა? როდის?

— გუწონ. ორი დღითაა ჩამოსული.

ტროლეიბუსში ასეღისას ხურდა ფული მოისინჯა, მაგრამ გაყვირებულად აღვიღებ გაშვებდა, კონდუქტორთან ახლოს ქუჩი იდგა.

- ქუჩი, გამარჯობა! — ნელმდ ხელი გაუწოდა.
- გაგიმარჯობს!
- „სპეტაკულზე ვიყავი“ — უნდოდა ხმამაღლა ეთქვა, იფიქრებდი დანაშაულზე წაასწრეს და თავს იმათულებსო. — რამდენია ხანია არ მინახავხარ, სად ხარ დაჯარჯულ?
- ათი წელია ქალქიდან წასულა ვარ, ჭიათურაში. იქ ვცხოვრობ.
- ესე იგი, რაც სკოლა დავამთავრეთ. როდის ჩამოხვედი?
- გუშინ, ხველ უკანვე უნდა გაებრუნდე.
- ღამეს სად ათევი?
- ჩემს დასთან.
- აქ ცხოვრობს შენი და?
- არ იცოლი?
- არა!

ტროლეიბუსი გაჩერდა.
— არ გამიკლებ? — ნელმდ მოუტირებულად ჩახედა თვალებში. — წამო ჩემთან, ცოტა ხანს ვისაუბროთ.

ქუჩი უსიტყვოდ დათანხმდა, ჩამოსვლაში შეეშველა. გადასასვლელი სწრაფად გადატრეს, აღმართს შეუდგნენ. ქუჩი გვერდით მიწყვებოდა. დინჯა, ხმამაუღლებლად. ახუ ნელი ამბობდა რამეს. უკანონობებით მიდიოდნენ. მეტიც ტროლეიბუსში შევიდნენ. კიბეც უსიტყვოდ აათავეს, ნელმდ ჩანთიდან გასაღები ამოიღო, კარი გაღო და ოთახში შევიდა:

- შემოდი!
- მეტიც ტროშეტი ჩართო. ოთახს ვარდისფერი სინათლე მოეფინა.
- პალტო საწოლზე დადე! — ნელმდ თავისი პალტო და ქუდი კარადამი ჩაიკიდა. ქუჩის ანოხა სივარტეში ჩაქეციო. თვითონ მაგიდისთან დაქდა.

- აბა, მითხარი, როგორ ცხოვრობ?
- ქუჩიმ პასუხის ნაცვლად უგერგილოდ გაილიმა და მხრები ასწია.
- შაბტში მშობაობ?

თავა დაუქნია. ნელმდ მოწყალეების თვალთ შეხვდა, თითქოს უნდოდა მისი მძიმე ტვირთი გაეწილებინა. მეტიც კარებთან მივიდა. ფეხსაცმელი გაიხადა და ფლოტებში ჩაღვა ფეხები.

- მამიე საუშუაო გქონია.
- რას იზამ? ნატრევა ვესწავლე, მიწის ქვეშ.
- ცოლშვილი გეყავს?
- არა.
- წლები გადის, ქუჩი!
- გადის და ვერაფერს მივაღწევი. ათასგვარ გმირობას კი მამყერენ. ვახუთებში წერენ. მე მხოლოდ ვმუშაობ და მეტი არაფერი. წარმოდგენა არა მამეც, რა არის გმირობა.

- საბუბე ჩამოვარდა.
- ახლავე ჩაის ავადღებ, შენ ხომ გიყვარდა ჩაი მუხაბით?
- აღარც კი მახსოვს, უკანასკნელად როდის დაგღე ჩაი.

ნელი სამზარეულოში გავიდა. ქუჩიმ თავია მოაგლო ოთახს. ეს პატარა ოთახი იყო ნელის საცხოვრებელი და სახელმწიფო. ფანჯარის რაფაზე, ქუჩის რომ გადაწყურებდა, „ლიტერატურისა და ვაჭრებზე“ იღო. თბის ქოთნებით ყველეები იდგა და აკვარემი, რომელშიც ერთადერთი თევზი ცხოვრობდა, წითელფარფლებიანი. წიგნების კარადს ზემოთ ანტონელი და მესინას „წმინდა სებასტიანი“ ეკიდა. კედელი ნელის ნახატებით იყო გადატვირთული, კუთხეში პირამიდებრივი დოჭი იდგა, ქილებში ფურჩები ეწყო და იქვე, საღებავები.

ქუჩი წამოიდა და მოლბერტთან მივიდა.
სურათი მოფენილ კლდეზე ქვიდა და ბრტყელი ქართული აგურით ნაგები სახლები იდგა, ხალხივით, ფარდავებით და თეთრეულით აჭრებულნი ხის რაკეტებიანი აივნები, თიოქოს წყალს უნდა მისცეს თავიო, ისე გადმოწყურებდნენ თიხისფერ მდინარეს, რიყებზე რომ მიიშორებოდა. ბებერი კლდეზე ფუცვადამებულ ვიზობები კრამიტის სახურავებზე გადაფოფირილყვენენ. ღრუბლიან დღესაგვით მოწყვენილი ძველებრივი სახლების უკან ეცხესის გუმბათი მოჩანდა.

ეს სურათი მხირად ენახა ქუჩის ეღრენ აბელდინას ნამუშევართა გამოფინებზე. „სახლები კლდეზე“, ეტრანაღებშიც იხებდებოდა.

თითქმის ვიღაცამ სქელი ბურუსის ფარდა გადასწია. დახეტებულმა ქუჩე ქუჩაქაჩა: ისეთი გჭრიანბა სქინდა, თითქმის აქ მიბოლისი აღარ იყო. ეს საბურთა უბანი მეღანაწილოურ განწყობილებებზე აყენებდა, თინათდა, აბრულებდა.

მტკიცარი იყო მწვანე, იფიქრებლი, მინდარი კი არა, ხასხასა ბალახის განვიერი ზოლი კვეთსო ქალაქზე შუაზე. მეტების ბილიდან ბოქვები ხტებოდნენ წყალში. მზითი გარეულებს, გლეჩი, ყავისფერი სტეული უნდალაპებდათ. ისინი რყინის მოაჩრებლ დგებოდნენ და ერთად გატყორცნილი ისრებშით ეშვებოდნენ მინდარში. დიღანს კურავდნენ წყალქვეშ, მერე სიფთხოლით აწიოდნენ კლდეზე და ისე დგებოდნენ მოაჩრებლ.

— ქუჩო, შენ ხედეები ვინმეს? — გამოსძახა ნელმა საზარეულოდან.

- არა, რამდენი წწილა არავინ შემხვედრია.
- ის არაა, ხანდახან ნელი ზამბახში მოდის კინოსტუდიაში, ეგზობლებში იღებენ.
- დასაბული სირუფე ჩამოვირდა.
- უქუჩო, გასოვს, სყოლა? ლერმონტოვის ქუჩაზე?
- ის აღბთ ბავშვური თამაში იყო.
- თამაში ზნორად ხიფათით თავდება.
- იქნებ სწობია კიდევ ხიფათი. დღე დღესა ჰგავს და ჩამომინდები კაცი.

— მე შენ გეყავარდი, ქუჩო. ნელი გაიხუმლა. საუბარში ფიქრისებულ უტყობ ხმა ჩაერია: „შენს ადგილზე მე აქდგებოდა მე წყალიდი აქედან“.

„უკეთესი იქნებოდა არ მოესლესაიგი“.

ნელი საზარეულოდან გამოვიდა.

— ჩაი შნად არის!

— შენ რატომ არ გაიხივდი? — გაიფიქრა ქუჩემ, მაგრამ ხმაშიაღლა გამოვიდა.

— ცხოვრება ჰადარკასა ჰგავს, ქუჩო. ზოგჯერ მეფეები იღუპებიან დღეღუფებთან ბიბლიკებში. არ მინდალა მაყარი დღეღუფალი ვყოფილიყავი. აღბთ, ვეცქრე შევცდებოდი. — ნელი მიხვდა, ქუჩემ მტკიცავე ნერვზე განგებ დადავა ფეხი. უნდადა ცაში ატყორცნილი წყლის ქაფივით ამოვიღო ის ბურთი, წყლებს მინდარზე ყველა რომ ჰქონდა ჩაჩრილი. — მინლა მარტობილობა. გზავრად მეცოდვილობო უკველდეს, სიღბავით ხელმედასერულს, მომწყინდა ნავთისა და ტემპისა სუნე. გადავიტეხე და გუჩაში გადვიფარი, მაგრამ გვეყვით ქია მღერინის, სადაც არ უნდა ვიყო. ასე გეგონია, მთელი ქალაქი მე დადკინოს. ბევრს ვიფიქრობ, ჩად მეშინათება ასე, ჩა გავაყეთო, რომ ასაკვილო არ ვაგზხდე.

ქუჩისმა გრიალობა ჩაიჭრიალა მანქანამ.

— სიგვიმდე მივიდვიარ, როცა სუფრასთან თავს აიძულებენ თვალვებში შემოვიკონონ, მაგრამ გუნებში ქედამაღლურად ვიუფრებენ. ყველას თავისი თავი აბსოვს. მინდა ყოფილად ფოსტალობის გვეგებო, წერილი ჩაევიარავა, მაგრამ წერილი არ არა, ხედა არ შემომხვევია. მე განა შემოხვდვას ვითხოვ, მინდა მეც მწერდეს ვინმე, უკვლა წყალქვეშაივდი. შენ ქაითურგზობა ხარ, კარგია პატარა ქალაქში ცხოვრება. მომინატრება ხოლმე, ტყეში ან მინდარის პირას ცხოვრობდე, ქობში, მყავდეს ქვარი და ტანსაცმელს ვურეცხვად და ენათრებდე. ყველა ქალი ინატრებს, მისი ქვარი ვეუდურს ჰგავდეს, იოდნენ გადახვედრელი და ნესტიანი არ იყოს. როცა მინდგრის ყვევილებს ემოვი, ასე მეგონია, ამქვეყნად ქალაქი არ არსებობს. თითქმის ნელდა ზალახებში ვიწყე და გამპატრებული სუნით ვთვრებოდე. მე სხვანაირად გევიარადე, საზარეულოში ტოლხა რომ ყოფილიყო, ბროლისად ვიპოვებ უნდა გამიფრებანი და იმით დამეღლა წყალი, მეგრ ვიფიქრებ, რომ მტვირინი ჩართოს ეს ყველაფერი, ყოველდღეულად თუ არ წმინდებ, მტვირე დაგახრებოს. როცა სყოლაში ვსწავლობდით, ასასკვარი იმედით მჭონდა. ყველა იმედს ებღალუქება. თითქმის ზა არის ეს ერთა სიტყვა, იგი უკველად სატყვევებულ უფერი მკაცრია ზოგჯერ და დღეობილი. ჩუქამ, ფარულად იმსტერება და გვიან მიხვდები, რომ დაიჯერე, რასაც ელლი და შეხარდი. ახლა ისე უნდა უყუდო, როდის ჩას დაეკრებოდა, თითქმის ზარბუიით მოვიტეხე სიხარული და უბეჭი მიმჭრებოდეს სულის მოსაფრანებლად... ამიტომია, რომ მარტოსული ვაგზხდე, ვისთანაც არ უნ-

და ესაბედებოდე, მაინც საყუთარი ფიქრთან ვარ ყოველდღეობილი ქუჩემ ნელს ატრეუმებული თვარები შენსწინა.

- მე წყალი, შუალამე გადავიდა. — ადგილოდან კი არ იჩრიალა. წყალს ნამდვილად უნდადა, მაგრამ ის მოკიდე წინააღმდეგობა. რომელი სტეული მიგრეწობდა, უნაქ წყუიყო.
 - ფალოლოფით თავი მოგავხზებ, არა? რალა დროს წასვლა! ყავას ააღუდე, ვინდა, კონიაკსა დაგაღუფებებ!
 - ნავახშევი ვარ, არაფერი არ მინდა.
 - აი, — ნელი ახადასთან მივიდა, — აქ შენი დაშთავრებელი პორტრეტი მაქვს. — იატაზე პირმეტყუელი სტრათები ეწყო, კედლებზე მიუღებულა.
 - შენ მაგმელობაში ბევრს ხატავდი.
 - ბავშვობის ნახატები დავწერე, გადავყარე.
 - უნდა შეგეხანა. შენ თუ არ გინდოდა, ჩვენ მინც მოგაკეცმდი. ვის „აქევირა“. ნელის უნდადა ეკითხა, მაგრამ მიხვდა, ქუჩო ამხანავეებს კი არა — თავისთვის ველისმობდა.
 - სად წყალს უნდა პორტრეტი? — გაშიფრებულა შემობრუნდა.
 - თვალმომკობის არა! ნელი თვალმომკობს! იქნებ მართლა ვერ იტყვა? — ქუჩემ თვალები დახუჭა, დაღლილი სახე ჰქონდა. ნელმა შენსწინა — ჩაოვდის კიდევ.
 - გვიქნება, ქუჩო? საწოლს გავგზოლა და დიბთინე!
 - არა, შენ დამეკე საწოლზე, მე აქ ვიწლები და ასე დავიბინებ.
 - ნელს ადგილზე მე აქდგებოდა მე წყალიდი იქედან!
 - აი, ჩემს პალტოს დავიბინებ.
- ნელი გავირეგებულა მისჩერებოდა ქუჩის, რომელმაც პალტო აიღო და მიიფარა, როგორც გასწვდებოდა.
- ჩაქერე, ნელი, სინათლე, ჩაქერე...
 - ითახში ბნელიდა. ნელის სიზმარულ ცხადად ტყენა დღევიანდა დღე. უნდადა ქუჩის ვარბახტებოდა, თინდადა გრითი სიტყვა ეთქვა, მაგრამ გაუნტრეკლად იწერა, თითქმის შეზღუდული სივრცე შემოჭრიალა დამაინარსათვის თვარი მეტად შემკარბებულიყო.
 - ქუჩო, გვიანა?
 - ნელით ამაღამ ასე უნდა დავიბინო? — გაიფიქრა ქუჩემ. ნელის არ უბახსება.

3

— ქუჩო ხომ არ შემოვივლს დღეს?

— დღეს! — გაიფიქრა ნელმა, — შუალამე გადავიდა, ის, აღბათ, აქ აღარ მოვა. დილით დავიღვიძე თუ არა, საყვარელს გადავიხედეთუნთხა წასულყოი ისე, რომ არავინი უტეკვს. ჩემზე დამითაც წავივდა, არ ვიცო. — ბავრის თვალგაშტრებობა მიხატრდა. უნდადა ამოვიტონ, ჩამოვიტონ იტყობა ქუჩო. ბავური არაფრისმომქელი თვალეზით ფანჯარაში იყურებოდა. კვლავის საათი დნადად ითვლიდა წუთებს და, ვინ იტყობ, ჩამდენ ხანს გავრეკლდებოდა მოლოდინი! — ნელი ბავრის წასულს ელდა. როგორ უნდადა ახლა მარტივად დარჩინებოყო. თვალმომ ტრამაზე თუ თვალ უდამნობი ვყო, ოდინ ჩაიხატოყო ცეკლიათი, ნატრობისა. ნელი წამოდა, სიგარეტს მოეცოდა და ასანთი ხმატრით დაადო მაგიდაზე. ითახს ეკლილი მოეფინა.

- შუალამე გადავიდა. — თქვა ნელმა.
- ყავა ააღუდე, ხომ გაქვს დამეკვილო? თუ არა გაქვს, მე მოგეხმარებო. კონიაკსა სიამოვნებით დავღუდე.
- ნელის თმა ეკვლისფერად ჰქონდა შეღებილი. ამოღამებულ თვალვებში განზრბომული სევდა ჩასწოლოდა, თითქმის ერთ დღეში და ბებრეკლყოი.
- წაიღე, ბავური! ძალიან გთხოვ, თავი დამანებე. დღეს ყველა და ყველაფერი მიზეზობო.
- ეს დროებითი განწყობილობა, რომელიც ვაიბულებს, რომ ყველაფერი გეზრბობოდეს. ვაივლის დრო და ხიზლის აფდლის სიყვარული დაიკავებს.
- აღარ შემოძლია. აღარ. — ნელის ათრთოლებული ხმა ითახს ჩურჩხეტით მოეფინა. ისე ჩუქხდე იყო ნათქვამი, თითქმის ღრმა ორბოში ჩაიკავდა მისი სიტყვები.
- თავის შემზარებლად ცოდვილობა იცინა. მოწყალუბას ხომ არ ითხოვდები? იქნებ ნიღბის მოცილების დრო მივიდა? — კათარხისი დაიწყო, კათარხისი! — ბავურმა გადაიჩარხრა.
- ნუ ხარ ბრიყვი!

— მე? — გაოცებული ჩაეკითხა.

— დიახ, ბრავიე ხარ და დამეძინო.

— წარმოგიდგინათ? დავიწინო! მე მსიამოვნებს, როცა სხვებს დავიწინო. აველაფერი თავისი სახელი აქვს. ესე იგი, ბრავიე ეყოფილყარ?! — ბაქური წელს პირისპირ იდგა, უნდოდა სახეში გაერთეტა, მაგრამ ხელის აწევა ვერ შესძლო, თითქოს მხარილივ მოუშორებელი ტვირთი ეყიდა.

წლის თვალზე ერგებოდა უბრალოდ. შორიდან რომ შეეხებოდა, გზაგაღარეულ თევზს შეადარებდით, ხავსმოდებულ ავერაიუმში რომ ცურავს და კედელს აწუღდება გაფართოებული თვალებით. ახლა მათ აღზარდები შეეძლო, ვარდა იმასა, რომ ტირილით გული მოეცინებინა და დაშვილებულიყო.

ბაქურმა კარგად იცოდა — ნელი უკანასკნელ სამოალებებს მიმართავდა. ზიზღოვრული თვალებით შეხედა. ერთი კი იფიქრა, კარს გაეხურავ და თვითონ გამოემდინებოდა, მაგრამ მხრებზე რბილად მოხვია ხელი და ბავშვივით დაუცვავა.

ნელმა ხელის ზურგით ამოიშრალა თვალები. ბაქური ეფერებოდა, მაგრამ მან თავი შეაბრუნა და გვერდზე გაიწყო.

— კონიაი დამალეწინე!

ნელი სამხარეთლოში გავიდა. მალე უკანვე შემობრუნდა, მავიდზე ბოთლი და პატარა კიკა დადგა.

— რატომ ერთი კიკა?

— მე არ მინდა.

ბაქურმა კონიაი დაიხსნა და უცებ გამოცალა. მერე გაცხებულ კიკა წელს მიაწყო.

— არ მინდა, შენ დალიე.

ნელმა კარგად იცოდა, ძალადობა მარტო ფიზიკურ ძალდატანებას არ ნიშნავდა. დაპირებებით, სიტყვით, ფიციით ანგელოსად გამოეცხადება, შვილივით მოგვრეავს და ფეხქვეშ რომ გაეგებო, ნერვებს გამოვიბრავს ქიაღუსავით.

ბაქური სვამდა და თერებოდა.

— საშველი არაფერი გაქვს?

— კვერცი — წამოიყვალა ნელი.

— კვერცი არ მინდა. მეუწონ ხომ არა ვარ, კვერცხები მომეცნა ალილოზე სამღერისთვის. — ბაქური უკვე მთვარი იყო. საწოლთან ფეხბარელი მივიდა, ჩამოჯდა და უკანგადაწეული იდაყვებით დაეყრდნო.

— ნელო, მოდი აქ!

— არა.

— მოდი!

— ნუ წვირი! — მტყიცედ მუფო ნელი.

ბაქური გაოცებული წამოდგა, სახეში მიაშტერდა. დარწმუნდა, რომ ნელს ვამკაცრებელი სახე ახლა მარტო თავდაცვას აღარ გამოხატავდა. ბერტყუნითა და ზიზღოვრული თვალებით, ნაკეში ძალდავით გავიდა იოხიდან.

• • •

ვათენებისას თვლი გაახილა ნელი, დაბთული პატივი იგრძნო, დანჯარას გამოვალეზო, ვაიფიქრა და მოთვთილი წულთრევი წამოდა, თითქოს სქელი ბაყანა ამქიმებდა. ფლოსტებში ფეხები ჩაყო და რეტდამსხლეით შედგა. იფიქრებდა — თავისი სიწმინდის შერცხვაო. ერთხანს, გარინდებული მოღებრტს მისჩერებოდა. მერე თვალს მოაშორა.

ზხმოსკვლიანი კოლხათისათვის

ფეკოს კამოსქაჟოს სიკეთე

ნარკობი

წვიმდა. ზღვის სანაპირო მომთვლებული იყო. არც არავინ ბანაობდა და არც არავინ ირუჭებოდა მზეზე. მოაგრაკეებს ზღვა მონატრებოდა და სახლებიდან უცქეროდნენ დღმართოდ გზებს, პლავისაყენ მიმავალ შარას. მდინარის ნაპირს მამაკაცების გვეფი და ერთი ქალი მოადგნენ. ქალმა საწვიმარი გაიხადა. ნაპირს მუთახლოვდა და ზღვაში ჩაიღია.

მამაკაცები დიდხანს ირგებდნენ მყვინთა-

ვის ფორმას; მერე ერთმანეთი შეამოწმეს და რომ დარწმუნდნენ, ყველაფერი წესრიგშია ქეონდათ, ბაჭბაით მივიდნენ ნაპირთან, ნელ-ნელა ჩაიმაღლენ ზღვის სიღრმეში.

ქარგ ხანს შეავდინდათ ნაპირზე გამოსვლა. მხოლოდ ქალი მოჩანდა შორიდან. ხან მალა ამოყოფდა თავს და ხან ჩაიმაღლებოდა.

პირველად ქალი გამოვიდა ნაპირზე, სველ ტანზე სველი საწვიმარის წამისხა და ჩა-

შოშოლილი ქერა ნიმა გაშროდა. მერე უკმაღრე გახდდა, მყვინთავები იფინანდდნენ. — ჩაჟსავენრობამ შეიპყრო, ვერც ვერავინ ნახა ნაპირზე, რომ რაიმე ეყვითა ლა პატარა ჟიხურისაყენ გაემართა. თავში ათასნაირი ფიქრები უტრიალებდა, ახლადამოჩენილ ფიქრებს ერთად უყრიდა თავს და ცსკენებს აეთებდა. ერთბაშად რამდენიმე ვარადლი წამოიჭრა, მერე ერთს ჩაეჭოდა, ტუტების მითრიაობით თავისთვის გაიმეორა და თითქოს შეება იგრინო, უცან მოიხედა. ნაპირისკენ მყვინთავები მოაბიჯებდნენ, თან გზადგუზა იხილდნენ მძიმე თავსაყრებს. წვიმას შეუმჩნეველად გადაიღო. მეორე ნაპირას, სადაც ზღვის დასასრული დასებოდა, ზღვაში ჩაივლიდა ცსარტყელა ჯიანახა. გაახსენდა, როგორ უცქერდა ცსარტყელას მამსთან ერთად სოხუმის სანაპიროზე, ქალაქის დიდი ბილიდან. წუთით მაშის ცქერაში ათავაზება გათლევს და უფრო მეტი ნათელი მოეფინა მის დასკენებს.

კოლხეთის დაბლობი შევლას იოხოვს, შევლას თხოვს ის ნაწარმარი, ამოწმარალი მწეა, რომლის სიღრმეში მაინც ეწინავე ზღვა და ვერ ხარობს ჩაი, დაფნა, ციტრუსა.

• • •

საქართველოს ხიდროტექნიკისა და მეღონიკის საინჟინერო-კვლევითი ინსტიტუტის ზღვის და მთის წყალსაცავების ნაპირების ერთობის სექტორის ხელმძღვანელს, ტექნიკურ მეცნიერებათა დოქტორს ნინო ვარაზიშვილს, მას შემდეგ, რაც თავის საქმიანობად წყალსაცავებისა და ზღვის ნაპირების დაშლის თავიდან აცილება აარჩია, ცრვით აქვს ვადასერილი შავი ზღვა, სასანაპირო ციხისძირიდან ოჩაჩირამდე. ეს მყვინთავების გვეფი იმ საინჟინერო სექციასთან შეეჭმნა, რომელსაც თვით ხელმძღვანელობს.

40-მდე მეცნიერული შრომა, აქედან 26 გამომეყენებულა, დამატებით გეოლოგის საკითხების შესწავლა და გამოყენება მუშაობაში, ღრმა განათლება, უცხოური საინჟინერო ლიტერატურის ორიენტილი ვარჩიოდა, და კიდევ დიდი ენერჯია, რომელიც ორი შვილის მოვლისა და ოჩაჩირ საქმიანობას ხმარდება, — ყველაფერი ეს მის შესაძლებლობებზე ლაბარაკობს.

ქალმა, რომელსაც ვერ მხოლოდ ცხოვრების ნახეჯარი გზა გაიარა, ბევრი მოსაწერი. ეს ალბათ იმდრომაც, რომ სერიოზული, საქმიანი შრომა თითქმის ბაჟეფილიდან დაიწყო. მის დიდ ეჭმისმოყვარეობასა და ნიუს ასახრდობდა ოჩაჩირ ვარჯეთი, მამის ცუცხელი მავალით. გიორგი ვარაზიშვილი, თავის საქმის კარგი მეცოდნე, სამი ინჟინერი, რომელსაც უმაღლესი განათლება ბერლინში ქეონდა მიღებული, დიდად გამოადგა საქართველოს. ვერ ჟიათურის მარჯანეტის მღარობებს დადსო მამეი. შემიქვ ქალაქ სოხუმის მთავარი ინჟინერი იყო (ქა ბეჭერი სოხუმი ჩაიწავიტი განახორციელა. მამეჯო და ვალაშა ზღვისძირი. იგი ქართული პოლიტექნიკური ინსტიტუტი

ტუტის და წყნების ერთ-ერთი მესვეერი იყო და სიკეთის ბოლო დღემდე ამ ინსტიტუტის დანერგვად ითვლებოდა. ქალაქ თბილისში სასწრაფო წყალ ნაბჭარადან მისი ხელმძღვანელობით არის შეწყვეტილი.

ვეიცრული განების მუშავე ხშირად მამათან ერთად იყო მშენებლობებზე, წყალსადენების სათავეებთან, მაღაროებში, თითქმის ისევე, როგორც შემდეგ მას დაჰყავდა შვილები ხან ხრამის წყალსაცხზე და ხან შორეულ მანქანებზე, მოსკოვი და ტალინში, ვინიდან შინ დამტოვებული არავენ ყავდა.

წინა ვარაზიშვილმა პილდრეტეციისის სპეციალმა ახილისის პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში მიიღო. შემდეგ დაამთავრა კლდრეტეციისის და მელორავის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის ასპირანტურა, მიიღო ტექნიკის მეცნიერებათა კანდიდატის ხარისხი, მუშაობდა ინსტიტუტის მეცნიერ თანამშრომლად. მას ჩაატარებელი აქვს დიდი პრაქტიკული გამოცდილება ზღვის ნაპირისა და მთის წყალსაცავების დამლის მიზნების შესასრულებლად და ღონისძიებების მისაღებად, დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია მთის წყალსაცავების ნაპირების ფორმირების კანონზომიერებებზე და მათ მონაწილეობაზე. მისი ოპონენტები იყვნენ სპეციალისტები მოსკოვიდან და ოდესიდან, რომლებმაც აღნიშნეს, რომ წინა ვარაზიშვილის სადოქტორო შრომა ფაქტობრივად და ბევრისმომცველი და მაღალი შეფასება მისცეს ნაპირებს. პილდრეტეციაში წინა არის პირველი ქართველი დოქტორი ქალი.

საქართველო სკიორემიონი რესპუბლიკა. აქ ერთ სულ მოსახლეზე 3,9-ჯერ ნაკლები სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები და 5,4-ჯერ ნაკლები საწინავი მიწის, ვიდრე საბუალურ საბჭოთა კავშირში. არა და, საქართველო არის ციტიუსების, ჩაის და ყურძნის ერთ-ერთი მთავარი მიმწოდებელი. პარტიამ და მოთარბებ ჩვენს რესპუბლიკას აქვს ტურების უხვი მისაგვლი მოთხოვნა. გამოსავალი ახალი მიწები, ათვისებული, ტიპობაობა და მეტანობაობა, კოლხეთის ქობების ამოწმობაში, ნაწობობაში, ამოწმობაში მიწების მოწყობაში: ჩვენი პილდრეტეციისის ტურები, დღეს ისე, როგორც არსდროს, გრანობანდ დასახლებებისთვის რესპუბლიკის სოფლის მეცნიერების წინაშე დასახული ამოცანების გაცხადებაში. პირველი სიტყვა მათ ეკუთვნით. ათ უნდა გამოისახონ წყალ სიკეთე, მეცნიერული მიწმეცხობი უხვმისაგვლიანი გაბადონ კოლხეთი.

წინა ვარაზიშვილი დღეს შემოქმედებითი ძალების ზენდშია. შვილები მემოიბარდნენ, მეუღლე ხელს უწყობს ოჯახის გაძლი-

ვასი და მას შეუძლია მთელი ენერჯია მოახმაროს დიდ და სასტიკი საქმეს.

უჭირს კოლხეთს. ჩვენი შვიგ ზღვის სანაპირო თანდათან იშლება და ადამიანისათვის გამოსადეგი მიწა იკარგება. მიზეზები შესწავლილია და ახლა უფრო ადვილია შეგვიჩინოთ ეს პროცესი, სრულყოფილად ამოვამართო ქობების. მოვსაბოთ ამოწმობილი მიწის ქობი ტენიანობა.

დიდი პირობებმა, რომელმაც ზღვის სანაპირის დამლა გამოიწვია, ხელყოფილია შეიქმნა და ბუნებაშია მოიტანა. ხელყოფილია მიზნებშია ზღვის ქვიშის გამოწვევამ შენებლობისათვის, წყალსაცავების შექმნა, რომლებმაც თავიანთ ესკერებ დილიტებს ქვიშა და მდინარეები უქვიშოდ გაისტუმრეს შვიგ ზღვსაცხე; პირტის არასწორი აგება და ზღვის სანაპირო ვერცხვალთი კედლები ემბარება წყალს წაღობის ქვიშა.

ზღვის სანაპიროს დამლაში ბუნების ხელე ურევია: მავალითა, ზღვის ნაპირის დონე დროთა განმავლობაში დაბლა იწვეს (100 წელიწადში 50 სანტიმეტრით). გარდა ამისა, წყალქვეშა კანიონებს ქვიშა ვადაცხეს დიდ სიღრმეებში და ზღვის ნაპირი ღრუბდება. ზოგან ნაპირის დონე დაბლა და მამინ სანაპიროს ზეინფლებს პირეცხვა ამენლებს ქობების ამოწმობას.

ყველა ამ მიზეზების ღრმად შესწავლის და საკუთარი დასკვნების საფუძველზე წინა ვარაზიშვილმა თავის თანამშრომლებთან ერთად შეიმუშავა ღონისძიებები და ტექნიკური დოკუმენტი, რომლებიც თანდათან ხორციელდება და მომავალში განხორციელდება მოსავლისათვის განუყოფელი ფართობების გადსაბრუნად.

მეორე დიდი საფუძველი მეცნიერი ქალი-სათვის წყალსაცავების დაცვა. წყალსაცავები ელექტროენერჯიისა და ირგავების წყაროა. რამდენი ჰექტარი მიწა ელოდება გაციკლებას წყლით, და თუ წარსოვში არ იქნება მასაზრდოებელი წყალსაცავი, შეუტრელები მოყვდება. 15 წელიწადი აკვირდება წინა მთის წყალსაცავების ნაპირების ფორმირებას, სწავლობს ამ ნაპირების დამლის მიზეზებს და სახავე ღონისძიებებს. მან არაერთხელ შემოიპოვა თბილისის, ხრამის, ტაბულუს, გუმბათის, სიონის, შარხის და სხვა წყალსაცავები. მიზეზების შესწავლის შემდეგ წინა მთისათვის პროგნოზობა — განსაზღვრა რა დროს და რა ადგილზე მოხდება ნაპირის ჩაღობა, ეს ერთიანი დიდი უხვე გაფორმობაშია უხვე შეიძლება გაატარონ ღონისძიებანი და გამოვარონ გარკვეული ადგილი. არა და, რამდენად მძიმე იქნებოდა მთის წყალსაცავის ნაპირის დამლის შედეგები!

...და კიდევ წინა დაცვის იძლევა ახალი წყალსაცავების გაშენებაზე მთაში.

სოფლის სამუშაო ეკონომიკა

აი, უნაპირო
მშობა პლანეები...
ზევა ბრწყინვალეა,
გზას ადამიანს მიჰყვები...
შორი, იღმალე
ფერია გაუმეობი —
უნაპირო ელვარება
ზევა — გალაქტიკების...

მათი სიდიადე
უხვი მწერად რჩება.
არა-რა სიმღველი...
არა-რა სინაწული...
არის მავრონი
ძალთა შეთანხმება, —
რამდენი ერთმანეთის
ახლადი სიყვარული...

მაშ მოის ქართველებს
რა უნდა მიწაზე...
(მიწაე ხომ საწყაროს
მიცერ ხილვების)...
ო, ხალხთა სიკეთის
დღეს რომ არ იცავდეს —
შედეგებელია,
შედეგებელია...

თუ ქარი შავ დრუბელს
აროდეს ინდობს,
თუ შუგს მგვერთი
არად მიუღია, —
დე, ვნისთა სამკვიდროდ
მარჯის მშენობა —
როგორც თვითი სამყარო
მარადიულია...

ვადაცხე სამ...

ქადრებს ჩუმი დაუხრიათ თავი...
ნისლში დგება მთა პირქუში, რუხი...
სიმის სტვენა გზაბნეულ ქარის,
შორი რუხი გზაბნეულ მუხლ...
სიმის კულულებს მოყვებო მინდა,
კვლავ ჩავხედო ეის მიღვარევი თვალებს,
(წვიმარ ისევ ცივი წვიმა სტრიდა,
დავიშრა შემოვლომის დამე)...
გული, ურჩი ნივთ მიხმობს გზიდან —
გაზაფხულის ნივთების ქმნითი,
მე ხომ მისი ღრუბნი ჩქერი შერბიდა,
და წაყავა ნივთი ნივთი ჩემში...
გული მეგრის მისი მშენი და დარით,
გადაგრეცო, წარბის უნა ხრი, —
თორემ ზურვლის ფრთებს უღუვას ქარი,
თორემ შორით ვეღარ მომდევს მუხლი.

ათასი მეათეასი და ერთი ქალი

რელსები ვერცხლისფრად ბზინავენ შუ-
ზე, ხან გასწორდებიან, ხან მოიკრალდებიან,
ხან გორაკებს შორის შესრიალდებიან და ხა-
ნაც გაივლიან.

ელზავლის მემანქანე თავს არ ამორებს
გზას, შექნისონებს, თან კი მოტორების გუ-
გუნს აუარადებს.

რემბრანტიორიდან ხმა მოისმის:
— უფრადღებო!.. შალვა, როგორ მიღის
საქმე?

მემანქანე ღილაკს თითს აჭერს და მიკ-
როფონში პასუხობს:

- ყველადღერი რიგზეა.
- გაჩერება არ გექნება, მწვანე გზა გაქვს.
- ვიცი.
- შალვა, ერთი სათხოვარი მაქვს.
- ბრძანე!
- ქარავდ იცი, ბრიგადების ნაკლებობა.

მორიგ რეისზე უნდა გახვდები!

— შენ უარს ვერ გეტყვი... ვაგაუ!..
ამით მოვადგება ლეონურის საუბარი თბი-
ლისის რკინიგზის მოძრაობის გაყვანილდე-
ბის წვეცის დისპეტერს ლენა ბუთხუზსა და
ელზავლის მემანქანეს შორის.

რელსები საოცარი სისწრაფით მოსრია-
ლებენ ელზავლისაკენ, მერე ბორბლებს
ქვეშ ვარდებიან და მძიმე შემადგენლობის
ხასურსი ითქვიზიან.

ლენა კი მატარებლების მოძრაობის გრა-
ფიკს დასკვნების და მასში ახალი კორექტი-
ვი შექმნის.

ვიღაც კომპროსორებს ედღერის და ელ-
ზავლის ტექნიკურწმობას მოითხოვს; ვიღაცას
ბრიგადის შეცვლა უნდა, ვინაიდან მუშაო-
ბის რვა საათი შეუსრულდა, მტრის გავლის
ნება აღარა აქვს, ვიდრე ოთხ საათს არ
დაესვენებს. ლიბის უზამზე კი მეორე გზის
შენეწვლაში მიმდინარეობს და მშენებლდე-
ბი ორიოდე საათით მოძრაობის შეწყვეტას
თხოვლობენ.

ყველას უნდა უახსუბოს, ყველა უნდა
დააუწყულოდოს, მხოლოდ ის, რომ ტვირთ-
შიცაა არ შეუფერადეს, რომ გრაფიკი არ

დაირღვეს, მოცდენას ადგილი არ ექნეს.
ლენას ხანდახან ეჩვენება, რომ ღონე ცუ-
დებია, ვეღარ გაუძლებს ამდენ თავბრუსხვას,
არ ეცოდა ნებისყოფა, ნერვები...

მაგრამ ეს მხოლოდ ერთი წუთით.
...ათი წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც ლე-
ნა ბუთხუზი დისპეტერად მუშაობს, მშ
წლის წინ იგი თოხმტეი წლის გოგონა იყო
და ნაომარ სტალინგრადში რკინიგზის მნიშ-
ვნელოვან გადაზიდვათა უფროსი დისპეტერ-
რად გაამწესეს.

მამის მშობლილი იყო სახალხო მეურნეო-
ბა, ტრანსპორტი, მრეწველობა. პირდა კად-
რები, მუშახელი, არ იყო სურსათი. ლენა
ვაჟაკივით შეეცადა რთულსა და მძიმე საქ-
მის.

იმ მძიმე წლებში გაიცნო სწორად ქარ-
თველი ქარასაკეცი ვლადიმერ ბუთხუზი, რომელიც
მეორე მერე ცოლობა სთხოვა.

ლენა ამაზე ბევრს იცინოდა, მაგრამ რო-
ცა „ახიბებულმა ქართველმა“ პირველი
კლასის სახელმძღვანელო „დედაენა“ მიუ-
ტანდა და უთხრა: სასწრაფოდ ქართული ენა
უნდა ისწავლო, ლენა მხოლოდნიღობისა-
გან გაიცადა.

ქართულმა „დედაენამ“ თავისი ქნა. ლე-
ნა და ვლადიმერი სტალინგრადშივე დაქორ-
წინდნენ და ტაბილი ოჯახი შექმნეს.

...— დემა? ელზავალი მჭირდება სასწ-
რაოდამ!.. თხოუმიტ წუთით სატვირთოში
უნდა მივიღო!

— რაშია საქმე!.. ზესტაფონში მოცდელ-
ლი იფიანებს?..

— რა დღერით გაუწყრათ!.. რას იხამ, უნ-
და დავებმარათ!..

— ვისმინო დისპეტერისი... გორი? ჯერ
„რისტისი“ ვაძარტო!..

ახეა უკველდობა.

ათასზე მეტი მამაკაცი და ერთი ქალი
წვეცის სამსახურში. ათასი პატვისცემა და
სიყვარული თავს ახვევია ლენა ბუთხუზს.
როცა ლენა მორიგეობს, ყველაში უფრო
თავაზინები, მორიდებულები და საქმიანე-

ბი არიან. ლენას უარს ვერაფერზე უბედა-
ვენ, ქალია მაინც...

ისე კი, რამდენჯერმე ურჩიებს, დისპეტ-
ერობა ქალის საქმე არ არის, შედარებით
იოლ სამუშაოზე გადაგაყვანათ. მოუნახვს
კიდევ შესაფერისი ადგილი, მაგრამ როცა
საქმე საქმეზე მიდგა, ვერც ლენამ დათ-
მო შეტეული პროტესტი აკა ვერც წვეცის
სამსახურისი უშუაგებმა დათმეს ლენა.

დღესასწაულებზე და უქტი დღეებში ლე-
ნას დედოფალივით ანებივრებენ:

- ეს ჩვეს ლენას!
- ეს ჩვეს საყვარელ დისპეტერს!
- ლენა საამოვნებით დებულობს ცოცხალი
ყვავილების თაოგულებს, რომლებიც მოკვეთ
გზიდან, დებობდა, განუყოვლებიდან. უნ-
დას მეტაბოლად შეეცადა რთულსა და მძიმე საქ-
მის.

მშ-მშ-მშ. ეს ნომერი რკინიგზის მთელს
სისტემაში იცინა.

ეს ნომერი ახლა მეც ვეცი და ლენას ვუ-
რკევა.

- გამარჯობა, ლენა!
- გამარჯობა!
- მსურს დამატებით ერთი შეიკვთვა მოგ-
ციო.
- ბრძანეთ!
- მითხარით, რას ისურვებდით მომავლი-
სათვის?

ლენა იცინის.

— ვნატობ, რომ ჩვენმა ბიჭებმა მალე
მოათავონ მეორე ლიანდის დგება ხაშუ-
რამდე. იგი, ეს რამდენ შედგათს მოცუ-
ვებს! მოძრაობა ხაშუზე ერთი-ორად გაად-
ვილებოდა, მტყვართა გადაცივებისა და ტვირთ-
შიადვის გეგმის მუდამ გადაჭარბებით შე-
ვასარულებო.

სხვას მოველოდი, ლენამ კი ეს მითხრა,
რაც ნართლა აწუხებდა.

იქნებ ამტომაც ვერ ელვება ამ ერთ ქალს
ამდენი მამაკაცი...

ზიანდ ჩაიყენა: „ეს წუთია წვილი, მთელი სათაბნავერით ინებეთ დაგვიანდით!“, არა, სახაველო, მებუბრები! აქ რა უნდა გავყოთო? ციხეში, უნაფრებ უნდა გვიყარა ცაცმა თავი“. „სოფლა გვეყვით, უბედურ ბრძოლაში, ცოცხა, გარდა დანაშაულს რომ აღიარებ, ისეთ თავს იჩვენებ ვერ მოსჭრის...“

რადს იზავდა ჩვენი ცნობილი მოგზაური, ჩაქინდა თავი და მოჩურჩხე წაბნაჩადა სადგომისაგან...

სადგურზე ხალხმრავლობა, სიმუდროვე, სითბო და სამაო სამყოფი აღმოჩნდა. მთელი ერთი კვირა ქართველი ზომიერობა და რყინობის სადგურებზე ყველაფერი არაფრა, ყველაფერი განგრეობს ერთზე დამაფრა. საცენო სადგური ხალხობა პირაფდ საესესესა, აო თქმა უნდა, აქაც, ყველანდა ხალხობა, ბარეკ ალბა. მთელი დღე უნდა ბუფეტები, მთელი დღე საჭალოს, სამოფრის სურნი ტრაილებს, რაც, მოგვხსენებათ, ცდილი არაა ყინებას და ქარბუტში. გარდა ამისა, ეს სადგური ხალხობა და ყველა ჩანს, ასე რომ, ჩვენი მოგზაური ჰყის ხვდება, არც ისეთი ბუფეტებზე იქნება, კაცო ერთი დღე-ღამეც რომ დარჩეს აქო. „მომწესრიგებები, მე-ჩვენი ერთი გემრილობა დაწვარებაები და დავაგე...“—მთავრულად გათვითრა მას, მგზავლობა დარაბნბი შევიდა და უნაღ, გადმეყვე-ტობისა სასაფრელოში მოყვანს მუდგება: პირი გაიანარა, აღიანა, სურთა პერანგო ჩაიცავა და მეოთხედს საათის შემდეგ რეო წლით გაჩვეულბული რომ გამოვიდა, გეზი ბოროტობი ბუფეტისაგან აი-ლო. დალია ერთი ჰეობა, მეორე, ზედე ჯერ ლეზაბი მიყოლია; მერე—თავში და, ის იყო, კიდევ უნდა დავლია, რომ უნაინდა ჩრადე საინფინდ ნაყინობი, ქალის ამქვეყნად ყველაზე უმწვენიერესი ხმა მოესმა: რაღა თქმა უნდა, შემობრუნდა და წარმოიდგინეთ, ვინ დანიანა?—იღა!

სიხარულითა და გაოცებასაგან ერთი წუთითი ხმა ჩაუფარდა და ბებერი თანხალი მიარტყა. მას ქი, მეგობრებო, ჩას ნინაქს ქალი თავალი არც დაუბანხამებია. სახეზე ერთგვარაა სიხარულიც კი ესესა, მაგრამ გუბნებით, საოცარი სიმშვიდე შეინარჩუნა. „გვირ-გვანამ, მას ქარბა გადმოგადგოთ არ, სასამაფრეო შეხებრბა...“ უთხრა მან, თავღებზე ეტობობა, სიმათხლე ამბობდა. ამბობდა ჩრადე მეთიშეტილდ უბრალოდ, საესენით სხვა პანატიო, ვიდრე ოდესღაც, და რაც მოავარდა...თითქმის ოდნავ დაციინეთ.

ჩვენი ვეგბათონი მთავრდ გამოიჭრედა. გამოიჭერდა თუნდაც იბრბო, რომ, ყველაფრის გარდა, იღას ცნობა იყო შეუძლებელი, ისე უცნაურად გამოფრქვილიყო, ვით კამაქაა წყლიან პირობს ქი-ქაში უცხარი არც ყველაო. ჩაქეტილდ უნაყინებად გახლდათ, კელ-კელ-კელ...—თავზე ზედაბრებულ, ძვირად ღირებული ქუდი ხტურა. მტრბ-ზე ათასწინათინი სასამაფერი წამოეჭრა... ვეგბათონმა თვალისმომჭრე-ლი ბეჭებებით შექეტილ ზელზე უბრბულად, მოჩრილად რომ აცოცა, ქალმა თავი ოდნავ უკან გადაიფლო და დაუდგინებად უთხრა: „გაყინათი, ჩემი ქმარი...“ იწმას, სადაც, მაგრამ მტყერცხლი მოჩრაობით, მგდრე-ლოდ წარ წარმოისდგა აღდგენას მისი. ზურგს უკან მდგომი სტუდენტობი.

—პირი, თავებელი! ჩვეულებრივი სტუდენტი?—სტეპა გიორგი ივანიშვილი.

—საქმეც ისაა, ძვირფასო გიორგი ივანიშვილ, სწორედ რომ აჩა-ჩვეულებრივი!—მივგო კომპოზიტორმა უსიამო ლიბილით.—მგონი, ჩვენი ვეგბათონი მთელ საოცრებში არ ენახა პიბტოს ასეთი მწვენიერა, ყვილითობილი, მარაბანი სახე. ჩაქეტილ კობტად იყო. ლხანაინ ტანზე მჭიდროდ მოკანონილი ნახი ლანაქროფერი მუ-ღლასაგან შეყვრილი ქურბოტი, როგორცაღ მხოლოდ ნაღდი ფრანტე-ბია აბარებზე, მაუანაყებინაი პანტალონი, პრუსიული ყაიღს ქუდი, ნიკოლოზის შინელი ბუჭის საყლილონი. გარდა ამისა, დანაღ სიმპა-თიერი და იმეითი თავდაბალი. იღამ ერთი მეტად გავიშვებული რუ-სულა გვარა წარბეჭებდა. სტუდენტობა თითარი ზაშმის თაობანიანი ხელით მიიზავდა ქუდი. ქუდიღამ, რა თქმა უნდა, წითელი მოარის საჩრულმა გაიკლა, სწრაფად გაიშვებლა მეორე, მჭქელი მოლორ-ჯი თათბინიდან ოდნავ შეუხუტებელი ხელა. ქუსლი ქუსლს შემოი-ტრა და პატარა, ვულღადღეღ დუარცხნილი ანაო მიწეწეწითი ჩა-კიდა! „აი, ოინი!“—გათვითრა უფრო განცილებულმა ჩვენიმა გმირმა და გამოთავაყენებელი თვალებით შეხედა და, ის მტრითი, რომელიც ქალმა წაითი მოალო სტუდენტი, იგი მიხვდა, რომ იღა დედოფალი იყო, ქმარი კი—მონა, ოღინდ უბრალო მონა კი არა,

მონა, რომელიც უღიდესი ნეტარებით აბარებს თავი... მჭქელს უღელს. „დიდად, დიდად მოხარული ვარ თქვენი გაცნობისა“, მთე-ლი არსებითი სტეპა მონამ და მხნე, სამაო ლიბილით წელიც გასწრო-და, „თქვენი ძველი თავაყინამეცობი დასავაბით, რამდენი მსმინა-იღასაგან თქვენზე...“—მეორეულიად შეხედა და ის იყო, შემოხე-ვის შესაბარა სიხარული უნდა გავება, რომ უცერად შეიწყვეტინა: „მოკლა ბებრეკი, წე მარცხენა...“—უთხრა იღამ და ვეგბათონს მიუბ-რუნდა: „ასი წელია, ძვირფასო, არ მიწახობათ, დაუსრულებლად მინდა გეუბრაპარაკო. ოღინდ ამის თანდასწრებით არა, რაში აინტე-რესებს ჩვენი მოგონებები, მომწყინდება, გაუტყრებულდები. მო-ღა, ბაქნაზე გავიართო... ამ სიტყვებით ქალმა ჩვენი მგზაური ზელ-აკეთი ბაქნისაგან წაიყვანა. ბაქნს ლამის ერთ ვერსადღე გაუყენა. ვიდრე თოვლი მუხლამდე არ მოსწვდათ და იქ... მხოლოდნაღე საეყვარელოში გამოიჭრდა.

—როგორ თუ სიყვარული?—მეყვეთობით ერთხმად. კომპოზიტორმა პასუხის ნაცვლად ისევ აიგოს მკვიდრი ჰაერით. ისევ აქნა მხტები, მერე თავადიბი დახარა, დუნდ წამოიწოჩა, ვერ-ცხლის გოგნის მოჩრალოდ ყინულოდ დაბოლი ამილიო და აყვლა ზე დიდი ჰევა შევიცო. დაბალი ყელი გაწმულიდა, ლოყები აბეტი-ბა, ბუჭემში მოხრილობა, უტყრებლობის დასავარავად ღნობი ბო-ლომდგ გამოსცალა. ის იყო დასყარვ მენქნას აყვა „laisse moi, laissez moi, laissez moi, laissez moi“ მაგრამ იქვე შეწყვიდა და უფრო დაწვრილობელი თვალბი მოგვაპარა:

—ღამ, სწორად სიყვარული... საწუხაროდ, ეს იყო სრულიად ნაწილიდ. სტრიბილიც გამგელა სიყვარულია. სისულელეა, უცნა-რულია. დაუტყრებელია! რა თქმა უნდა, მაგრამ უტყრა; ზუსტად ისე იყო, როგორც მოგასინეთ. ბაქნას გაუყენენ. ქალმა გამოგნი-ლი. სიყვარულით მამა მოიკთხა, როგორ არის მონა, ჩვენი მოს-კოვლი მეგობრები, ჩა არის მოსკოვში საერთოდ ახალიო და ა. შ. ამდენი, უკვე მერევე წელია განთავალი, ხან პეტერბურგში ცხოვ-რებოლი, ხან სასაღვრებუთა ხანა ეიტხებში—ჩვენი მამულბო.

...ვეგბათონი აქართველი ნაბოთი მისდევდა უკან, მხოლოდ გრანობადა, უფრ იო საქმე კარავდა, რაღაც სულელიდ, დაუტყრ-ებელი რამ უნდა მომხდებოდა. თავსუღელსეული შესცქერება სი-თეთრის თოვლის ნაწვეტებებისა, რომელთაც წარბოუდგენდალ უხ-ვად დაუფართო ყველივე ირავალი—ბაქნედა, ლინადაგები, ნაე-ვაბები, გინდა აკლენილი წიოელი და მწვეან ვაგონების სახარე-ყები. შეპატრებად და მხოლოდ ერთსა გრანობდა გულის კანალონი. თუძერი მრავალი წელია, რაღაც არაადამიანურად ჰყავებოდა აი ეს იღა.

და აი, წარმოიდგინეთ რა მოხდა შემდეგ, შემდეგ მოხდა ის, რომ რომელიც ბაქნაზე უნდა მიუხალებდა რაღაც ყუთებს, ერთს მიფე-თის თოვლი გაეპსწინდა, ზედ დაფადა, ახტად ვეგბათონს ოღინდ გამოიტოლი საბით, სიფერი თვალბით და საყვარელ სწრაფად, სულ-მთოუქმულად მიიხალა: „ახლა კი, ჩემო ძვირფასო, ჩემი შეგთხე-ზე მასსულეთ: იცოდით და ახლაც იცით თუ არა, რომ მთელი ხუ-თი წელი მიყვარებო და დღემდე მიყვარებო?“

—აქამდე უფ შორს, გაუტყვევლად და ყრულ ღმრთა დასყარვ მანქანა, ახლა რაღაც ვერბოლად, სახეიმილ, მრასანად აგრუბუნ-და. კომპოზიტორი გაუფრდა, შემინებელი, გაოცებულ თვალბი მოგვაპარა და ხმბდალა დასძინა:

—აი რა უთხრა მას ქალმა... ახლა, ნება მიმოძეო ცხოთობი, რა ჩოგ გამოგბათო მთელი ეს სცენა უბარტეო აღმამაწერი სიტყე-ვითი, განა სისაძველო არ იქნებოდა ყველივე თქმული ამ ქარფე-რულ საგანდებო, თოვლის სიმჭქალბით ვაშუქმებულ ზეაწეულ სა-ხესთან, რომელსაც კვლავ ამ თოვლის სადარა უნახარი, აფხანდ-ღევი ეღო, და საერთოდ, ამ ათავარებულ, ტრუფა ქალს სასუსთან ვეგბათონი—ქალისა, თოვლიანი ჰაერით ვაგებებელი, უცერად დასწრული რომ გამოგებყდათ და ახლა მასქეს მოვლის ზაგის აღსარებაზე. რა გითხარა მის თვალბებზე? იმეტილი-მეტილი არა, არა, რა თქმა უნდა, არა. ახლა ნახებრად გახანლი ბაგეები? გამოიქე-ტებლბა? ყველაფერი ერთად, რა თქმა უნდა, საბის, თვალბის

* დამავადე, დამავადე, დამატებ შენი სიყვარულით.

ტუჩების, ახლა ვრძელი, სისამურის მუთონა შიგ ჩამიღული ხელ-
ებით? მუხლები, რაღაც ლურჯ-მწვანე შორღანდორი ქსოვილის ქვე-
მოდან რომ ენაცვებოდო? ღმერთო ჩემო, შეიძლება განა ყოველივე
ამასთან სიტყვებო შეჩება! და, რაც მთავარზე მთავარია, რა უნდა
შეპასუხა, ამ უცნაურ თავზარდამცემ, საშინელ, მაგრამ ბედნიერ აღ-
სარებმაზე, ამ ზეაშუელი სახისთვის, უხერხულობისაგან შემშლილი,
თითქოს მომღიმარი, გენდობიბო, ისეთი გამოიმეტყველება რომ ჰქონ-
და?

ვღუღლით, არც ჩვენ ვიცოდით რა გვეპასუხა. გაოცებული შეე-
ცურებდით მეგობრის მოკლევარე თვალებს, გაწითლებულ სახეს. პა-
სუხი მან თავად გასცა:

— არაფერი, სრულებით არაფერი! არის წამი, როცა სულის და-
ბერვაც არ შეიძლება. ჩვენი მოგზაურის საბატიოდ კი უნდა ვთქვათ,
რომ მისდა საბედნიეროდ, კრინტიკ არ დაუძრაეს. ქალმა იგრძნო
მისი გაშეშება, დანიანა მისი სახე. ერთ ზამს დააყოფინა, გაუნძრე-
ვლად იქდა ამ უაზრო შემზარაკ სიჩუმეში, რაც მის საშინელ შეკითხ-
ვის მოპყვა. მერე ადგა, თბილი, სურნელოვანი მუფთიდან ხელი ამო-
იღო, ყელზე მოსხვია და ისე ნახად, მწველად აჯოცა, რომელიც
კაცს ეკუნის სარამდე კი არა, საფლავშიც ვეგმასობერება. დიხა, ეს
იყო და ეს. აჯოცა და წავიდა. ამით დამთავრდა მთელი ის ისტორი-
ა... საერთოდ კი, ემარა ამაზე ლაპარაკი. — მკეთილად იცვალა
კომპოზიტორმა კილო და ვითომ მხიარულად დაუბრატა: — მოდი,თ,
ამ შემთხვევის გამო წატებლო კასრის სადღეგრძელო შეესვათ, შეე-
სვათ სადღეგრძელო იმათი, ვისაც ვუცვარდით, ვინც, ილიოტებსა

ეერ დაეაფასეთ, ვისთანაც ბედნიერი, ნეტარი ვიქნებოდით. შეე-
დღე კი დაეშორდით, განვიხებით ცხოვრებამში აწ და მარადის, და მისი;
დაკავშირებული ვართ საბედამოდ, ამა ქვეყნად ყველაზე საშინელი
კავშირით. ვინც ყოველივე ზემოთე ნათქვამს, თუნდაც ერთ სიტყ-
ვის დაუმატებს, აი ამ შამანურის ბოულს ცხეთქვე კეფაში. მსახუ-
როი — აღარიალა მთელი დარბაზის გასაგონად — უხა მოგვრტანე!
იღვე ხერგის! ერთა კასრი ხერგისი, რომ ტყემაზად ჩაეგრე თავი
შიც.

იმ დღეს საღამოს 11 საათამდე ესაუბრებდით, მერე „იართან“ წა-
ვედით, იარიდან „სტრელნი“, სადაც გამთენიისას ბლინები გვა-
ხელით, მთლად უხბალო, წითელთავიანი არაკი მოვითხოვეთ და ს-
ვითოდ, ამაზრზუნად ვიქცეოდით: ვღმერთოდით, ვღრიალებდით, კა-
ზაჩაკი კი ვიციკვეით. კომპოზიტორი ჩემი გააფთრებთი და ზეიმი
ვეისმენდა, მისი ვიგურისათვის არახვეულბრები სიმსუბუქითი ცე-
ვადა!

უკვე კარგა დღითი, საშინლად უინფიანი და ვარსიდეგრი დილით
შინსიაცენ ტროიკა გავაჭროლეთ. როცა ვნების მონასტერის ჩავეა-
რეთ, სახურავს მიღმა ყინულოვანი წითელი მზე გამოჩნდა. სამრე-
ლის პირველი ზარის ხმა მოსწყდა, თითქოს ყველაზე დიწი და დი-
დებულთი, კომპოზიტორმა ჭედი მოიგოლა და; ჩარი ძალი და დღინე
ჰქონდა, მთელი მოედლის გასაგონად დაიყრია:

— ჩემი მზე, ჩემი შეყვარებული!

უხვმოსავლი- ანი კოლხეთი- სათვის

„შვეთრად უნდა გავზარდოთ საქართველოსათვის ისეთი საცდელური სოფლის მეურნეობის პროდუქტების წარმოება, როგორცაა ჩაი, ყურძენი, ხილი, ციტრუსები, სუბტროპიკული მიწათმოქმედების პროდუქცია, განვითაროთ მეზღვისებო და მებაჩრეშეუბოება, წამდევლად უარაოთანად გამოვიყენოთ კოლხეთის დაბლობის დაუშრეტელი სიმდიდრე“.

(საბატონველი კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის XIII პლენუმის დადგენილებიდან).

ინფორმაცია „კოლხეთის“ მთავარ ინჟინერთან პრილ სესიანთან

ჩვენი რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის განვითარებისათვის დიდი მნიშვნელობა ენიჭება კოლხეთის დაჭოპებული ფართობების ათვისებას. საერთოდ ასათვისებელი იყო 220 ათასი ჰექტარი დაჭოპებული ფართობი, ამგვარად ათვისებულა მხოლოდ 83 ათასი ჰექტარი, 137 ათასი ჰექტარის ათვისება უახლოესი მომავლის საქმეა.

ეტრნალისტი და ვით ასკრავა ეწვია „კოლხიდშენის“ მთავარ ინჟინერს აჩილ ახათიანს და მისცა, რამდენიმე შეკითხვა.

კითხვა: „კოლხიდშენის“ ჩამოყალიბებიდან ორმოც წელზე მეტი გადიდა. როგორია მისი სახარებლო კოეფიციენტი ხახალხო მეურნეობაში, რა საამშენებლო და მძღროტექნიკური სიაბლენი გაქვთ ათვისებულთ?

პასუხი: საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ კოლხეთის საეკონომიკო ჰოპობების ამოშრობა სასოფლო-სამეურნეო თვალსაზრისით გარდა განპირობებული იყო კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა მთავრობის გამუდმებული ზრუნვით აღმართან განჩარბელობაზე. ცნობილია, რომ არც თუ ისე შორეულ წარსულში, დასავლელ საქართველოს დაბლობ რაიონებში მღღობრის მსხვერპლი იყო ათასობით აღმართი, არც ის არის დასავალი, რომ ხობის, ლანჩხუთის, ცხაკაის, აბაშის, მახაბაძის, ზუგდიდისა და ჯალის რაიონებში მთელ რიგ სოფლებსა და ქალაქ ფოთში ქალის გათხოვებას ერიდებოდნენ, ისე და

ისე მღღობრის შიშით. ინჟინთად როდი შეხვდებოდი ციხე-ციხელებისაგან გაყავთლებულ, ფერწაობიშულ ბავშვებს, ქალებს და მოხუცებს. დაბალი იყო სიცოცხლის ხანგრძლივობის მაჩვენებელი.

ახლა ყველაფერი ეს წარსულის მოგონებაა. სურათი მკვეთრად შეიცვალა. დასახლებულ რაიონებში აღიკვეთა მღღობრის ეკონომიკური სურათი. როცა „კოლხიდშენის“ სასარგებლო კოეფიციენტი ვლადარაობთ, პირველ რიგში სწორედ ამ გარემოებას უნდა გავსვას ხაზი. ამასთან ერთად, რა თქმა უნდა, დიდი მნიშვნელობა ენიჭება 1932 წლიდან დღემდე ამოშრობილ 83 ათას ჰექტარ მიწის ფართობს, რომლის ნაწილზე ახლა ჩაის, ციტრუსების, სიმინდისა და ეთერზეთოვანი კულტურების უხვ მოსავალს იწვევენ, ნაწილზე კი ბუნების მშვეენება — ბელოვური ტყეებია.

დღევანდელი „კოლხიდშენი“ არამარტო საამშენებლო და მძღროტექნიკური მიღწევების მასტაბით, არამედ საამშენებლო-ტექნოლოგიური მრავალსისტემითაობითაც მკვეთრად განსხვავდება ადრინდელისაგან. დაშრობითი სისტემის საშუაშობთან ერთად, ახლა მთელი დატვირთვით ვმუშაობთ სასაწყვი სისტემების, მღინარეთა ცალაობტების (გებობების მოწყობა), წყალსადენების, წყალსატყუბი სადგურების მშენებლობებზე, ამასთანავე ვაწვენებ გზებსა და ხიდებს.

მრავალმეთოდური გზხდა თვით დაშრობის სისტემაზე. წლების განმავლობაში დაშრობას

ვაწარმოებდათ მხოლოდ და მხოლოდ დიარხების მოწყობით. ეს მეთოდი შედარებით იოლიცაა და იაფიც, მაგრამ, ნიადაგის დიწ წყალსატყარიანობის გამო ღია არხები იოლად იშლება, რაც გარკვეული დროის შემდეგ მოითხოვს აღდგენარტყოსან ტექნიკას. დამაშრობი ნიადაგის გვერდხიური შემწავლა, ნიშუების ლობორატორიულ-ქიმიური ანალიზი საშუალებას გვაძლევს წინასწარ დავადგინოთ, თუ რა სახის მიწის ტანებათან გვაქვს საქმე. ნიადაგის პროვლის მიხედვით ვიყენებთ მშენებლობის რეკორც ღია, ასევე დახურულ სისტემას, ან კომპლექსურად ღია და დახურულ არხების მონაცვლეობის სისტემას.

ამ მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის პრაქტიკაში დანერგვამ მღღალ ეკონომიკურ ეფექტობას ერთად მოგვცა შესრულებული სამუშაოების ხარისხის ამაღლების ამოუწერავი საშუალება.

კითხვა: რას იტყვით ხუთწლიდის მეოცეი განმარტყვისა და სარწყავი სისტემების შემდეგ?

პასუხი: მიმდინარე წელს შევასრულეთ 11 მილიონი მანეთის საშუაშობებს, რაც ძირითადად მოიცავს დაშრობას, რეკონსტრუქციასა და სარწყავი სისტემების შექმნას. წლის უშთავრესი ობიექტია აბაშის რაიონში ციხე-ციხეურის მასივის მეორე რიგის მშენებლობა. ამ საშუაშობის შესრულებით წლის ბოლოს სახალხო მეურნეობის საშასტრში ამაღდება 1.000 ჰექტარი მიწის ფართობი. ამავე რაიონში 944 ჰექტარზე მოწყობა სარწყავი სისტემა, რაც ფართო

პერსპექტივის შექმნის ეთერზეთოვანი კულტურების განვითარებისათვის. ასობით ჰექტარი ამორობილი ფართობი შეემატება გავრის მერქვეობისა და ოპიუმის მერქვეობა-მებისტრობის საბჭოთა მეურნეობებს, აქა-ის მთელ რიგ სუფულს.

ცნობილია, რომ ქალაქ ფოთის შემოგარენში ბევრი ავდილი ზღვის დონეზე გაიკლებო დაბალია. ასეთ ადგილებში რეფერულიერის წესით (ფინარიდან ამოტუმბული ზომით შევება) წიადავს სიმალეს ეუმატებო. ამეამდ ასეთი სამუშაოები მიმდინარეობს 340 ჰექტარზე, მის დროულად და ხარისხიანად შესრულებას დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ქალაქის ზრდა-განვითარებისა და ქალაქთან ახლო მეურნეობების შექმნისათვის.

მნიშვნელოვანი სამუშაოები მიმდინარეობს გლის რაიონის სოფლებში წყალსადენის ქსელის მშენებლობაზე. უკვე დამთავრებულია წყალსადენის სათავე-ნაგებობა. ახლა ვაშენებ წყლის მარეგულირებელ კომპლექსს. 18 ასეთი კომპლექსის აშენების შემდეგ წყალსადენს საექსპლუატაციო გადაცემით, რაც ჩაიონის უზარუნველყოფს სას-მელი და სარწყავი წყლით.

მიმდინარე წლის სამუშაოთა შორის პილარდმეურეობა და სანერგონი თვალსაზრისით ერთ-ერთი სანერგოს და ურეკა-ურია ქუთაისის სამაშველო არხის სათავე-ნაგებობა. ასე რომ, გვემეტი მრავალბრ-ივია და პასუხსავე ამოცანათა წინაშე აუც-ენებს ტრესტის ყველა მუშაკს.

კითხვა: როგორია მდგომარეობა მუშა-კაცობის ბრძრა რა კეთდება მათ შრომის ნაყოფიერების ზრდისათვის?

პასუხი: მოუხდავად იმისა, რომ სამუშაოთა 90 პროცენტზე ტექნიკისა და მექანიზაციის გამოყენებით სრულდება, მშენებლობა მუშაკების ვარზე წარმოუდგენელია. მუშაკელი კი კერძოდ კალიფორნიური მუშაკელი, ნამდვილად გვაკლია. კვალიფიციური მუშა-სპეციალისტების ნალებობა უპირველესად გამოწვეულია მიბიტების დაქვანულობით. არასაკვირვარელია სამუშაოები აწესდებს მყარი კომპლექსური ბრიგადების შექმნას. იძულებული ვართ მეტრონიკება, დროულება, შედარებლობაზე ავიყვანო ადგილობრივი მეცხოვრებლები. ცხადია, მოქმედი მიბიტების მშენებლობის და მათარების შემდეგ ასე სახელსაბე-ლოდ შეკონსერვებული ბრიგადა იშლება. ფაქტების უარყოფა გამოვიდა, თუ ვიტყვი, რომ სახელ ბრიგადებს შრომის ნაყოფიერება მაღალი იქნებო. მართალია, ამ გარემოების ვაქონსაწარმოებლად მოგაწყვეთი კვალიფიციურის საშაბლებელი კურსები წარმოებისათვან მოუწყვეტილი, მაგრამ შედეგებით ვერ დავიცვებით.

კითხვა: დასაბელებული ცოდერი — 80 პროცენტზე ვაჭურეობის, რომ ტრესტს ტექნიკისა და მექანიზაციის მდიდარი ბაზა ვაჩნია, როგორია ტექნიკის მდგომარეობა, როგორია დატვირთვით იყენებო მას?

პასუხი: ტრესტის მექანიზაციის სამართველობის განვარკველებათაში 98 ექსპლუატორი, ბულდოზერი, ტრაქტორი და 4 მიწის-მწოვა დანადგარი, რომელთა წლოური დირექტული დატვირთვა 3 მილიონ 625 ათას კუნბრ მტრის შეადგენს. ხუთწლეულის ვაწულ-ის წლებში მონაცემების მიხედვით, ტექნიკისა და მექანიზაციის გამოყენებით შესა-რულებელ სამუშაოთა გეგმა გადაჭარბებით გავანადგო, მაგრამ წარმატებულნი ერთად გვაქვს მთელი რიგი ნაყოფიერების, რომელთა აღმოფხვრა საჭარწმობლად ვაზრდი-და მაჩვენებლობებს.

მაგალითად, ე-652 მარკის ექსპლუატორი დიდი სიმძლავრის მანქანაა. ამ მანქანის ძირითადად სტაციონარულ მიბიტებზე ვიყენებთ, მაგრამ იზივითი რიგის გამოიყენებ-ბო, რომ აუცილებლობის შემო იგი მივირ-მოკლებობს მიბიტებზე გამოყენებზე. მანქანის გადაყვანა დროის დიდ დანაწარმებია-ნა და ეკონომიკური. აქედან გამომდინარე, ნაწლებია დატვირთვა. ამ ხარკების გამ-მისწორების პრაქტიკული შესაძლებლობა, ჭერეობით არ გავაჩნია, რადან ტექნიკის ადგილობრულად ნაყარბნეგია უშე-ლოდ სამუშაოს აუცილებლობით. ეს გარე-მოება, როგორც ვთქვით, სამუშაოს სპეცი-ფიკური ხასიათთან გამომდინარეობს და ვერცხობის ვაეაწრობ, მაგრამ არის დაბრ-კოლებანი, რომელთა დაშლება შეიძლება. მაგალითად, ჩვენს პრაქტიკაში ხშირია ტექ-ნიკის მიმდინარე შეკეთების ვადების ვაქ-იანურება, რასაც იწვევს სათადარგო ნა-წარმოების ვაეაწრო უქმობა. თანამდროვე მოთხოვნების ვერ ამაყოფილებს, აგრეთვე, სარეზინო საბელოსონის ტექნიკური აღ-ჭურვილობა.

გარდა ამისა, ყველა უნდა დავუბრუნდე კადრების საკითხს — კერძოდ, ტექნიკის მომსახურებელ პერსონალს. დღემდე ვერ შეე-ცხობო ტექნიკაზე ორკვლიანი ცსუშაო-დლის შემოღება, რაც საჭარწმობლად ვაზრ-დიდა შრომის ნაყოფიერებას. ერთი შეხე-დითაც ილი წარმოსადგენია, რომ ექსპლუ-ატორზე, ბულდოზერზე და ტრაქტორებზე სპეციალისტების მომუშავე მძღობლის შრომის ნაყოფიერება სასურველი ვერ იქნება.

დასაშლი არ არის, რომ ჩვენს მექანი-ზატორთა მეტ წარწლს შრომა უზენადა და-სახლებული პუნქტიზიდან მომთხოვბით. მო-უწესრიგებელია მათი საყოფაცხოვრებო და შრომითი პირობები.

ტრესტის წინაშე დამსულ ამოცანათა გა-დასაბელებლად აუცილებელია მუშაკების არ-სებელი ხელისშემშლელი პირობების აღ-მოფხვრა. საქარველდის მელოპარაციისა და წყალთა მეურნეობის სამინისტრომ ქმედ-ით დაბრძანა უნდა ვაეციონო მუშაკების სამაშაოველის სარეზინო საამქროის ვაზრდა-გარევეთიობის საქმეში. სწრაფად უნდა ვაეციონო ტრესტში შემავალი სამაშ-რველობების მუშაკთა კადრების მომზადების საკითხი. ჩემის აზრით, მდგომარეობის გა-მომწობებელი დავებბარება სამინისტროს სისტემაში სპეციალური კადრების მოსამზა-დებელი კერის შექმნა.

ლილი გვა

80 წელი ვაატარა ხალხის სამსახურში. ეს დღე გვაა. ხუდა ახალგაზრდა, ნაყოლი მიწინებითა და იმედებით მივიდა კიაოტრის საშუალო სკოლაში მანსახლებლად. იქ ცნო-ბილი პედაგოგობის: იპოტედე ვარკავებია და გერავსი ბარათაშვილის ვეფრით მიი-ღო პედაგოგური ნაალობა. ქართული ენა და ლიტერატურა მისგან შეიყვარეს ზემო-ინერგლმა ბავშვებმა და მერე დაზარადნე-ლიტერატორება; პოეტებად, მწერლებად; მუხებარი განაალებო და პედაგოგის უფეს-თა არ აღლო, რაც ქუთაისის ეარკიალურმა საწარველებლმა მისკა, პელაგია ილიას ასულ ქარეთელს ამაალებო მისწავლებების თვალში.

სტოგორების ხეება მოულოდნელობები — ამ მანზე, როცა ეცნა, მიიღე ინერგია მოზარდი თაობის აღზრდას მომხარება, იქა-ურმა მდგომარეობამ აძლუდა იბილისში ვაუშულოშაო. აქ ის საანგაროო დარბის მუშაკის შრომის ცნობარა.

ეკთლისწინებისთვის, პატობინება, უნდა-გარბო, რაც ადრე ჩვეოდა საქმიანობაში, იქნა ხელ გამოწვა. იგი აღმინიშნობი, სიკეთი მიხილვად ირკველდ მყოფით, და თუ არ იყოლად, თუ რაბით შეეძლუდა დახმარება. ყველას ასწავლიდა, ემარტობდა.

ამიტომ იყო ასეთი უშუალო და თბილი მისი გავლენა. პროფესორები განათობის სახელმწიფო კორბიტების კლბურის სახლში, სადაც 21 წელი ბუღალტრად იმუშავა და უკლებლივ დაბლობის მრჩეველი და მეგობარი იყო, 80 წლის პელაგია ილიას ასულ დღეე ვილისწყვებით, დანახებით ვაუშუვს კენსიათა.

იქ სადაც მისი ცერის თბილი სიტყვა იქნა: დასარკობდნე ტრესტის მდიდარება, ადელ-ვებით მისი კოლეგები, თანამსაქმენი. უმ-წყველი სამსახურისათვის გამოუყარვად იო-ბით მძღობლი, ვადანაც სახელმწიფო კომ-ბიტების სიგელი, ფულადი ჩილდო, უსურ-ვებს დიდხანს სიცოცხლე, ჩანრიოლობა.

ქ. შირაქის საბ. საქ. სსრ. საბჭოთაო რესპუბლიკა

შენც გულე!

ჩარლი ჩაპლინის წიგნილი თარხნი
ბალნოვილინი — ჯარალინინასლინი
(იხილადნა ზემოთლანით)

„ჩემო გოგონა!

ახლა ღამეა, შობის ღამე. ჩვენი პატარა ციხე-სიმაგრის ყველა შეუთარაღებელმა მებრძოლმა დაიბინა. ძინავ შენს ძმასა და დას. დაიძინა დედამშენიც.

შენ კი ასე შობის ხარ ჩემგან. მაგარა, დეა, ორთავ თვალთ დავბრმავდი, თუ შენი ხატება თვალწინ არ მედგას. იგი აქ არის, მაგადნებ, აქ არის, ჩემს გულთან ახლოს. შენი კი სადა ხარ? იქ, ზღაპრულ პარიაში, ელისონის მინდვრების დიდი თეატრის სცენაზე ცეკვავ. ეს კარგად ვიცი, მაგარა, მაინც, ამ წყნარ ღამეში შენი ნახაობების ხმა მუცლის თათქოს, ვნებად შენს ნახაობს, ზამთრის ცახე ანთხებულ ვასკულალებით რომ ბრწყინავენ. ვიცი, ამ საზეიმო და ნათელ სანქტებში შენ სასურელი მშვეთხეა-ხანის როლს ასრულებ, იმ მშვეთხეებისას, თათრის ხანმა რომ დატყვევია. იუჯი მზეთუნახავი და ეცეკვა. იუჯი იუჯი ლავი და იბრწყინე. მაგარა, თუ ხალხის აღფრთოვანება და მავალიებთან გაგახაროს, თუ მოძღვნილი ყვავილებს სკოლებთან და ვაჟიბოს, მამის ღაჭვიც სიღმე უტოვებო და წაერთხე ჩემი წყრილი, „შობისმინე მამაშენის ხმას. მე მამა ვარ შენი, ჭკრალდინა! მე ჩარლი ჩაპლინი ვარ, ჩარლი ჩაპლინი!

იცი თუ არა შენ, ჩამდენი ღამე გამოიტეხა შენს საწოლთან? როცა ჭკრ ციფე ცოროდნა იუჯი, ზღაპრებს გაცეკვებდი, გიყუებოდი მძინარე მზეთუნახავზე და ბიბობ ურჩხლებზე, და როცა ჩემს ზებერს თარხნი ძილი წამოეპარებოდა, მე მას დავცინოდი და ვუდუნებოდი: „ჩამოხმსენი მე ჩემი გოგონას ოცნებთან მძინავს“. მე გვიხილავდი შენს ოცნებას, ჭკრალდინა, მე ვნებადი შენს მოზავალს, სენს დღედადელ დღეს. მე ვნებადი სცენაზე მოცეკვავ ქალიშვილებს, ცაში მოსრიალუ ვეფხას, მესმოდნა, როგორ ღამარბოდნენ ხალხში: „ხედავთ ამ ქალიშვილს, მისი მარტული მასპარაჟი შეილია. გასართობ, იგი ჩარლის ციხედნენ?“

ღიბა, მე ჩარლი ვარ! მე მოხალე მასპარაჟი ვარ! ახლა შენი ჭკრი. იცეკვი მე ცეკვავდი და ფრთხილად და დავიწყელი შარავალი მეცა: შენ ცეკვავ და პირიქცას აბრეშუმის ქაბა გაცვიო. ეს ცეკვა და ტაშის გრიალი ზოგჯერ ცაში ავფარდენს. გაფრინდი, გაფრინდი სიმაღლებსამყენ! მაგარა მიწაზეც დაეშვი! შენი უნდა დანიხა დანიხათა

ცხოვრება, დანიხაო ტრისი იმ მოცეკვვეთა ცხოვრება, რომლებიც ცეკვავენ, თან შიმშილის, სიცივისა და სიღარიბისაგან ცაქცახებენ. მეც ასეთი ვიყავი ჭკრალდინა. იმ დღეებში, იმ ჩადონტორ ღამეებში, როცა შენ ზღაპრებით გამოხედიდი, მე არ მშინა. დავყურებდი შენს საყვარელ სახეს, მესმოდა შენი გულის ვეფოქა და თაქს ვეკითხებოდი: „ჩარლი! ნუ თუ ეს ფსონობა შენ რაღებულ გაიგებ?“ შენ მე არ მცნობ, ვეფრადნა. მე მეგრ ზღაპრს ვიყენებოდი იმ დღეებში, მაგარა, ჩემი ზღაპარი არ მოამშინა... საინტერესოა ეს ზღაპარიც ეს არის ზღაპარი მშობრ მასპარაჟი, რომელიც ლონდონის დარბაზთა ვაჯრალელებში მდგომარა და ეცეკვავდა, მეტი კი მოწყობებას ავრთვებდა... ახ ჩემი ზღაპარი! მე განვიცადე მშვეთხი, ვიცი, ჩას ნიშნავს, როცა ჭკრი არ გახებრებს თავზე. უფრო მეტიც, მე განვიცადე დამამცინებელი ტყილილი მოხეტიალე მასპარაჟი, რომლის მეტყობა სიამაყის მთელი რუკენე მომპორობდა, მაგარა, ეს რუკენე უნდა ამოეწვიო მისთვის სამოწყობად გაძფოდებულ ცაქცებს. მიხებდავად ყოველივეს, მე ყოველი ვარ, ციხელებზე კი, ჩემოციხეებზე, ცოტას ღამარბოვებ. უტეთსია შენც ვისაუბრათ, ჭკრალდინა.

შენ წაბრებ ჩემს გეპარს — ჩაპლინს. ორმოც წლებზე მეტია ეს გეგარი სიოსლ გეგარი და აღმინებ მთელ დედაშიწზე. მაგარა, მე უფრო მეტს გეტროლო, ვიდრე ისინი იციანდენ. სამყაროში, რომელშიც შენ ცხოვრობ, არამარტო ცეკვა და მუსიკა არსებობს...

შედაიძინას, როცა უჩარხმარო დარბაზიდან გამოდობარა, დაიფიქრე შენი მდღობრი-თავყვანილობა, მაგარა ამ დაფიქრეფედეს: ტაქსის შოფერს, რომელიც სახლში წაიყვანს, გამოიუბო მისი მუდობლის ამბავი... და თუ იგი ვეცხმინდება და ნავსურის თეატრების შესაქინად ვეფოქა არა აქვთ, მოხერს ჩაქვიში ფული ჩაფუდი. მე გაავიწყებოდი ხანკი, რომ დაფიქრარ იმ ხარეჭის სტავს ყველას გადახილდ ზუსტად დანახარის მიხედვით. დროდადრო მეტრო გამოიყენე, ქალკი დათვალეოთ, ასეთ დროს არა უფრობ ამ ადგილობრი. შეგიან აღმინანები უტრადლეხა მოაქვდი ჭკრავებასა და ობლებს, და დღეში ერთხელ ვაინც უთხარი თაქს: „მეც ერთი იმთაგანი ვარ!“

ღიბა, შენც ერთი იმთაგანი ხარ, ჩემო გოგონა. ხელწინება, ვიდრე დადობიანეფთვით შენსამხედს ასაფრენად, მანამდე, ჩვეულებრივად, ვეხებხს დამუშტრეფეს ხოლმე. როცა დადგება მომენტები და იგრძინება ხალხზე ანაღლა, უმალვე ჩამოდი სცენიდან, პირველსავე ტაქსში ჩაქვიცი და სარკინოს გარეუბნებს მიამოტრე. მე კარგად ვიცი რომ ამ გარეუბნებს... შენ იქ ნახავ მოცეკვავე ქალხს, ისეთებს, როგორც შენა ხარ, მენზე უფრო ღამარბებსად, გრაციოზულხს, ამაყხს. იქ შენი თეატრის პროექტორების და მანამრავებელი კაშვანის სახსენებელიც არ იქნება. მათი პროექტორი მთავრება. კარგად დაავიკრდი ხომ ამ ცეკვვენი ისინი შენზე უტეთსად? მომტობდი, ჩემო გოგონა! ყოველივე მომტობნება ასეთი, ვინც შენზე უტეთსად ცეკვავს, შენზე უტეთსად თამაშობს. და გასოხეხე: ჩარლის ოჯახში არაინ იყო ისეთი ტყიბი, მეტილტ რომ შეგივინებდა, არაინ იყო ისეთი უტეხი, სენის ნაბირზე ჩამოტყვარო მათოზარისთვის რომ დაეცინა...

მე მოვკვებდი, მაგარა შენ ციოცლებ... მე მინდა, რომ შენ არასოდეს არ იცხოვრო სიღარიბეში ამ წყნართან ერთად გიგზავნი ჩემი წყინავს, დახარეკ იმდენი, რამდენიც მოგსურებდა. მაგარა რომ ორ ფრთავს დახარეკ, თავს უთხარი — მესამე ჩემი არ არის ის უნდა ვეუტუნდეს, იმ უცნობ ამაყის, რომელსაც ერთი ფრთავი უტისა. ასეთებს ყოველთვის იბოვი, სკრიაო მზოლოდ მოითვლებ ღარიბებს ნახვა. ისინი აწმალდნა. გელამარბოვი ფულზე, რადგან კარგად ვიცი ამ ვეშკარს მაცდური ძალა. მე დიდე დრო დავყავი ცარში და ყოველივე შენი შიფტი შეუტყრებდი ხაგერზე მოქანავე ქამარხს. მაგარა ერთი უტეშპარტება უნდა გიხაროს, ჩემო გოგონა: ადამიანებს უფრო ავიღოდა უსხლებთან ფეხი მყარ მიწაზე, ვიდრე ქამარხზე სხლებთან თოქოდან. შეიძლება, ამ საღამოს შენ მიგვიბინოს რომელიმე ბრილიანტის ბრყინავებთან, მაშინ შენი დავეცა გარადეუვალა. შესაძლებელია, ერთ მშვენიერ დღეს დავატყვევოს რომელიმე პრინცის მშვენიერმა სახამ, ამ მომენტებთან შენ გადმოცევი ქამარხად, რომელსაც გამოცდილება არა აქვს. გამოცდილება კი ყოველთვის გეცემია. ნუ გაუვლი შენს გულს ოქროსა და სამკაცლებზე. იყოფდი, ყველაზე დიდი ბრილიანტი მზეა, მზე კი, საბედნიეროდ, ყველას სახეს ანათებს.

როცა დრო მოვა და შენ შეიყვარები, გიყვარდეს ეს კაცი მთელა გულით. შენი საბედნიერ მიმბეა, ეს მე ვიცი. შენს სხეულს ანაბრეშუმის ნაჭერი ფრავს, ხელწინებებს გელსთავის შექილდება შიშველიც გამოხედილ სცენაზე, მაგარა იქიდან უფრო უმწყველი და შიშველი უნდა დახარხარდი. მე მიხებდი ვარ და შეიძლება ჩემი სიტყვები სასაყლოდ ეღებრებ, მაგარა, ჩემი აზრით, შენი შიშველი სხეული მას უნდა ეუტეთხდეს, ვინც შენს გამოხედილხელ სულს შეიყვარებს. სრულად ვარ არის სა-

შიში, თუ შენი შეხედულება ამ საკითხზე ათი წლის წინანდელია, ე. ი. წარმავალი დროისაა. არ შემიძნე. ეს ათი წელი შენ არ მოგატყუებს. მე მინდა შენ ის უკანასკნელი აღმართი იყო, ვინაც ამ მომენტულა კენჭის ქვეშევრდომი გახდება.

მე ვიცი, ამამხან და შეილება შორის სა-
დღონებობრივი დავა. ჩემი გოგონა, იღვემ
ედავე ჩემს აზრებს. მე არ მიყვარს
მხოლოდ ბავშვები. და, ეიღვარ ჩემი თვა-
ლებიდან ცრემლები არ დადგინა ამ წე-
რებს, მინდა დავიჭირო—შობის ეს სალა-
მო სასაქულებს საღამოა. მე მინდა მიხი-
დეს კასაქული და შენ ნამდვილად ვაგო
ველოდებო, ველოდებო, ჩისი თქვაქ მინ-
დოდა შენთვის.

ჩაქლი უკვე მოხტედა, ჭრალდინა! აე-
რ თუ გვიან თითოი სასყენო კაბის ნაცე-
ლები შენ ზეპს კაბას ჩაიკვამ, ჩემს საღვალზე
რომ მოხვიდე. მე არ მინდა გუნება გაე-
ღუქო ახლა. მხოლოდ დროადარო ჩაბაქედ
სარკეში, იქ მე დამინახე. შენს ძარღვებში
ჩემი სისხლი დის. მე მინდა, მაშინაც კი,
როცა ჩემს ძარღვებში სისხლის დენა შეწყ-
დება, შენ არ დავიწყებო შენი შინა.—ჩარ-
ლი. მე არ ვიყავი ანგელოსი, მაგამ, ყო-
ველთვის ცეცხლობიდი ვყოფილიყავი ამა-
მინარი. შეეს ეცადე!

გაკონი, ჭრალდინა.
შენი ჩარლი.
„ფერნანდოსტი“.

ნაოსალინან

მეაქია დედინი-
ანხიბაქისა

ცნობილ საზოგადო მოღვაწეს და მწე-
რალს ნიკო დედინას, რომელსაც თანამედ-
როვინი „დედ ნიკოს“ ან „ნიკო ფილოსო-
ფოს“ უწოდებდნენ, შეიღობეს სახელმე-
რედო აქადაგი. მისი გავი შავლა დადინი
ვეელასათვის ცნობილი ქართველი მწერა-
ლი, საზოგადო მოღვაწე, მასიზონი და
რევიოსორი გახლდათი. ასული მარიამ და-
დინანი-ანჩაბაძეა კი იმდროინდელ
ქალთა საზოგადოებაში გამორჩევიდა თა-
ვლი განთლებით, პროგრესული შეხე-
დებით და საზოგადოებრივი საქმიან-
ობით.

მარიამ დედინი დაიბადა 1870 წლის 18
დეკემბერს სოფელ სვირში, ბაშის ამა-
შიის ოჯახში. ბავშვობა მამ მძასთან
ერთად სამცხერეთში გაატარა. ამაძმან
დნდა ადრე დაეარტგეს და შეიღობი ალ-
ურზდა მამამ ითვაა. მამა არ იზიარებდა
მამინდელ სასწავლებლებში დანერგული
ალზრდისა და სწავლების პრინციპებს და
შვილებს განთლებდა ოჯახში მიაღებინა.
ახალდაზრდა მარიამი ცოლად გაუვა მო-
წინადა აფხაზ საზოგადო მოღვაწეს გარის
ანჩაბაძეს. ცნობილი ექიმი და საზოგადო
მოღვაწე ვიოსრი ანჩაბაძე მარიამის ვაჟი
გახლდათი, ხოლო პროფესორი ზურაბ ან-

ჩაბაძე, სპეციალიზირი ისტორიკოსი, მარი-
ამის შვილიშვილია.

25 წელი მარიამ დადინანი-ანჩაბაძის
კულტურულ და საგანმანათლებლო საქმიან-
ობას ეწეოდა აფხაზეთში. მისი თოს-
ნობით სოსუმში 1909 წელს შეიქმნა წე-
რა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგა-
დოების განყოფილება, რომლის უფლებ-
და თავმჯდომარე თითოიონ იყო. ამ საზო-
გადოებში ბევრი კარგი ღონისძიება გაა-
ტარა, ერთ-ერთი ასეთი ღონისძიება იყო
1910 წელს სოსუმში ქართული სკოლის
დაარსება. მარიამის შუამდგომლობით
ცნობის დირექტორად სენაკიდან მოიწვიეს
სკოლის მასწავლებელი და საზოგადო
მოღვაწე ნიკო ვანაშია.

მარიამის ინიციატივით აფხაზეთის რა-
იონებშიც გაიხსნა ქართული სკოლები და
ქართული ენის სწავლებელი კურსები.
ქართველი და აფხაზი ხალხის მჭიდ-
რო მეგობრობისათვის იგი მიეღი ცხოვ-
რების მანძილზე იღვწოდა.

ბაბო დადინი-მასხარაშვილი

საკადესიოი ფოსქიდა

ჩვენი
ბულისწავილი

საკულოლად ცნობილია, როგორ ზრუ-
ნავს საბჭოთა ხელისუფლება მშრომელთა
წამოხრელობისათვის. ნაქაფმა აღამინამა
წამოხრელობა რომ გაიკავებ და შეხებულ-
ენს შედგება ხალხით და ქან-ღონით სავსე
დაუბრუნდეს თავის საქმიანობას, უამრავი
სანტორიუმები და დასასვენებელი სახლი
შენდა და შენდება. საქართველო ხომ გან-
თქმულია კურორტებით და საბჭოთა კავში-
რის რომელი კურორტიდან არ მოიადინა აქ და-
სასვენებლად!

მაგრამ, ავარ ზაფხული იწყება, შეხებ-
ლებაც მოთავდება და ქალაქიდან ვერ გა-
სულფარ, ვერ დამისვენია. მე კი მამოკეენ
საგზებში, მაგრამ ბავშვები? ვის დავტო-
ვო? ჩემი მეუღლეც მუშაობს და რომც არ
მუშაობდა, ბავშვების მოვლა-კვების, მათ-
თვის რეცეპტულოზობის არაფერი გაეება.
ზოგიერთი ჩემს ახმანავს ქმარაც აღარ უკავს
და ბავშვები მხოლოდ დედის ამჩაა არიან.
ასე რომ, ჩემს დღეში ბევრი დედაა, რომე-
ლაც თავის თავს ეკერ მისიყმ დასვენებას

უფლებას, რადგან ველო ბავშვის ჰიონერთა
ბანაკში ამ ბავშვთა სანტორიუმში გაგზავ-
ნა არ ხერხდება და სხვაც ვერ არაფერი
იყოს, როცა დედა მთელი წლის განმავლო-
ებაში მუშაობს, სურს, ის ერთი თვე შე-
ლებთან საახლოვეში გაატაროს. ასეთი ოჯა-
ხები ბევრია, დედათა და ბავშვთა სანტო-
რიუმები და დასასვენებელი სახლები კი—
თითო-ორიოლი.

დაგვებრაყო მომუშავე დედებს, დასეთი
საკითხი, სადაც საჭიროა, რომ რამდენიმე
სანტორიუმები ჩვენს რესპუბლიკაში დათო-
მოს მომუშავე დედებს და მომავალ საყ-
რარტო მშენებლობებშიც გაითვალისწინონ
ჩვენი გასაჭირი.

ნ. ილიამ,
ქ. თბილისი.

დავკისანი
სამზაქულოს
შევაობილიან

კავერესტრანები და სსაადილოები არ
გველია, მაგრამ აბა, სკადდე და თქენი
ოჯახის წევრებთან ერთად შეიღობ რომე-

ლომე მთავანის კარი!
არადა, იქნებ სამუშაოდან დაბრუნებულს
არა მამეს სადლიო, არც სურს-ათი მამეს სა-
დლის გასაზხადებლად და ბოლოსდაბო-
ლოს, იქნებ არც ღონე მამეს; არც სურე-
ლი საზმარეულში „დაისვენო“.

ან, იქნებ, უზარადა, მინდა ჩემს ქმარ-
შვილთან ერთად შევიდე კავშირ და სსაი-
მოწერი ვითარებაში ეისადილოთ და დავის-
გენათო!

ჩამწერი ხანი ლაბარაკია საოყახო კავე-
რებზე, მაგრამ ლაბარაკი—ლაბარაკად ჩრება.

ვის მივმართოთ თუ არა ქალთა კურორტა-
ზრუნეთ საოყახო კავეებისათვის, დაგვებ-
რაყო, რომ ხანდახან მინც დავინახოთ თა-
ვი საზმარეულის ტყეობისაფარ, ხანდახან
მინც გავეცეთ სადლის მხადებას, ქვებ-
ბის ხებეს, გურტლის რეცეებს და ათას-
გვარ წვიროდმან საქმიანობას, რასაც მოქვე-
შალის ცხოვრების დიდი დრო, ძალა და
ენერჯია.

თ. აბიხამი,
ქ. თბილისი,
ს. ალავერდიავიული.

გზა

არ მოძებნია გზები ფერადი,
გზა დახვეული,
გზები ირინი;
ბარილად — შთაში,
მთილან — ველამდი
მაქვს მიჩნეული ჩემი ბილიკი.

მე ამ გზით ვხედები ბინდს და ალიონს,
ჩემს მზეს და ნისლიბს,
დარდს და შოლოდინს;
თუნდაც დაქანცოს,
თუნდაც ვაშლიოს,
მისი ერთგული ვრჩები ბოლომდე.

ის არის ჩემი მატყი და აღმროცი,
იმიდო, დიღვა ჩამ უჩვეულო...
ციცოცლებს შენთვის,
მოკვადები შენთვის,
გზოო, სხვა გზებში გამორჩეულყო.

გამოღვიძება

მე თითქოს დიდხანს თოვლქვეშ მდინა,
თოვლი შეფინა მხარებზე ქულებად
და გაზაფხულის განკარგულებამ
ქვლავ ფრთების გაშლა შემაძლიებინა.

დაეშვიდობე ზამთრის მირაჟებს,
გაზაფხულს ქვეყნად რა ძალა შეცდის?
და უფრო მეტად ვიგრძენ სინათლე
ჩემი მეტრანალი მიწის და ზეცის.

და უფრო მეტად, ვიდრე ოდესმე
ქარის ჩურჩული ფრთხილად შეგრახევს;
გაყაფი, დარბი, მითეს-მოთესე
მიწა საყარად და ხავენიან.

თორმე აპრილი უშვს არ გაღირსებს
და არც მათის დაგინდობს თქვინა;
ჩამოგაბერტყავს ცაქვლიან ნისლებს
და ისევ ზამთარს შენგებინა ხელში.

და ქარს ვეძახი, ვეძახი ორთოვლით:
— უგრადი და ვახარებ,
ვრავდა და უაწევი!
თუ სხული ისევ ამევხოს თოვლით,
მოდი და ფრთები შეშინაშედე.

მხენა აღმართი

ამოვიარე მწვენიერ აღმართი,
ქარს ვუტოვებდი მტკიცე ნაიჭივს.
აღვებმა, თეთრი ხელი აღმართის,
დავაღლებიანი მიმიპატებს.

ტკბილად გალობდა ჩიტი — მწვეწკია,
მოკლე ბარყინადღენ მწიფე მარწყვეთი.
მომდებდა, მაგჩამ ვერ აღმართი
შინი დაცივის და დამარცხების.

ჩვენი საქართველო ქვეყნი

მ. კომპანიძე,
ხსაკ მედიცინის მეცნიერებათა აკადემიის
აკადემიკოსი.

სუფინი კიბო

სიმსივნური ზრდა ცოცხალ ორგანიზმებში უნივერსალური მოვლენაა. ის გვხვდება, როგორც მცენარეთა, ისე ცხოველთა სამედიცინო.

ავთვისებიანი სიმსივნეები გვხვდება ჩვენი პლანეტის ყველა კუთხეში, როგორც ცივი, ისე ცხელი სარტყელის ზონაში; როგორც ცივილიზებულ, ისე უცვლურ დაბალ საფეხურზე მყოფ მოსახლეობაში.

უჩრდოს იგივეა — წარმოქმნიან ავთვისებიანი სიმსივნე, არ არის ახალი პროცესი. გათხრების შედეგად აღმოჩენილია დინოზავრების ძვლები, რომლებზედაც ნახულია ძვლოვანი სისხლის ნიშნები (დინოზავრები ცოცხლობდნენ დაახლოებით 50.000.000 წლის წინათ).

ტერმინი „ეიბოზ“ უძველესი დროის ეგვიპტეში შემოიღეს.

ეგვიპტურ პაპირუსებში (1.500 წლის წინათ ჩვენს წელთაღრიცხვამდე) აღწერილია კანის წყლული, რომელიც არ ექვემდებარებოდა მეტრანლობას; საფუქრებელია, რომ საეგვიპტეებმა ეგვიპტიანის კიბოს, ადამიანის ორგანიზმში არ არის ისეთი უჩრდილ და ქსოვილი, რომლისგანაც არ შეიძლება მოხდეს ავთვისებიანი სისხლის განვითარება, თუმცა სხვადასხვა სახის ქსოვილისა და უჩრდოსიდან ავთვისებიანი სიმსივნე ერთნაირი სიხშირით არ წარმოიქმნება.

აქედან გამომდინარე, სხვადასხვა ორგანოს კიბო არ გვხვდება ერთნაირი სიხშირით. მაგალითად, ხშირია კუჭის, ხოლო ძალიან იშვიათია ელენოს კიბო. კიბო უჩნდება ორივე სქესის და ყველა ასაკის ადამიანს, ჩანასახიდან დაწყებული, დამთავრებული ღრმა მოზუტეებამდე.

ავთვისებიან სიმსივნეთა პრობლემას უდიდესი თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობა აქვს. ყოველწლიურად დედამიწაზე კიბოთი ავადდება დაახლოებით 5 მილიონი ადამიანი, მოსახლეობის 4 პროცენტზე.

სხვადასხვა ავთვისებიანი სიმსივნეებისაგან გამოწვეულ სიცოცხლედიანობის მერვე ადგილი უკავია გულსისხლძარღვთა სისტემის დაავადებით გამოწვეული სიცოცხლედიანობის შემდეგ.

ონკოლოგიის („ონკოს“ — სიმსივნე, „ლოგოს“ — სწავლება, მეცნიერება) ცენტრალური პრობლემაა კუჭის კიბო, რადგან ავთვისებიან სიმსივნეებს შორის იგი ყველაზე ხშირია. კიბოთი დაღუპულთა 40 პროცენტი კუჭის კიბოზე მოდის.

აქედან გამომდინარე, ვასაგებია თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს კუჭის კიბოს პროფილაქტიკას (თავიდან აცილებას), დროულ გამოკვლევას და დროულად ჩატარებულ მეტრანლობას. დროული და სწორად ჩატარებული მეტრანლობით შესაძლებელია კუჭის კიბოსაგან განუკურნება, რადგან ოპერაციის ტექნიკა ზედმიწევნით ზუსტად არის დამუშავებული. ამრიგად, კუჭის კიბოთი დაავადებული ადამიანის სიცოცხლე არსებითად დამოკიდებულია ნაადრევი დიაგნოზისა და დროულად გაკეთებულ ოპერაციაზე.

დამკვიდრდა აზრი, თითქოს უკანასკნელი ათწლეული წლების განმავლობაში კიბოთი დაავადება და მთი შორის კუჭის კიბოც გახშირდა, რაც მთლად სწორი არ არის. მართალია, კუჭის კიბოთი დაავადებულთა რაოდენობა წლით იზრდება, მაგრამ ასევე იზრდება მოსახლეობაც და ადამიანის სიცოცხლის ხანგრძლივობაც, აა მიზეზი რიგი დაავადებების „გამოზრებისა“, განსაკუთრებით კი ისეთების, რომლებიც გვხვდება ხანშიშესულებასა და მოზუტეებულში; კიბოთი დაავადება შედარებით ხშირია 30 წლის ასაკიდან, შესწინველად მატულობს 40 წლის შემდეგ და მაქსიმუმს აღწევს 50-60 წლის ასაკში.

ვარდა ამისა, კუჭის კიბოს ეს მოხერხებები.

თი „გახშირება“ გამოწვეულია დიანოსტიკის, განსაკუთრებით კი რენტგენოგნოზიკური გამოყენებით.

ავთვისებიანი სიმსივნების გამოწვეული პიკტური ჯერ კიდევ დაუდგენელია. არსებობს პრავალი თეორია და პაპოთეზა, მაგრამ ევრა კრთი მათგანი საკითხს საბოლოოდ ვერა წყვეტს.

როგორც ცდების, ისე კლინიკური და ექსპერიმენტული საფუძველზე დატკიცებულია, რომ კიბო არ ეთარღება სრულიად ნორმალურ და შენეულ მსოფლიო. მის განვითარებაზე უნდა უსწრებდეს მთელი რიგი ცვლილებები. კიბოს წინარე ცვლილებებს პრეკანცერული (კიბოსწინარე) დაავადება ეწოდება.

კიბოსწინარე დაავადება კიბოს განვითარების საფუძველზე სტადიის წარმოადგენს. თუმცა ეს ისე არ უნდა გაეცოდოთ, ათათქსი ყველა კიბოსწინარე დაავადების შემდეგ აუცილებლად განვითარდება ავთვისებიანი სიმსივნე.

სადღესოდ კიბოს პროფილაქტიკაში პრევენციული ადგილი უკავია კიბოსწინარე დაავადებების დროულ ამოცნობას და მკურნალობას.

ექმის კიბოს წინამორბედი დაავადებები დროთა განმავლობაში შეიძლება კიბოდ გადავიარდეს, ასეთებია: ექმის პოლიპი და პოლიპოზი, ხანგრძლივად არსებული წულელი, ექმის ქრონიკული ანთეზა (გასტრიტი), ანაკიდური გასტრიტი, განსაკუთრებით მცირე სიმრუდის წულელი, ვასკულარული შემთხვევათა 13-15 პროცენტში კიბოდ გადავაარდება, ექმის ეთიოლოგიებიანი სიმსივნეები და სხვა.

ექმის კიბოს პროფილაქტიკაში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ექმის ჰიგიენას, სასმელ-საჭმელი უნდა იყოს თბილი და არა ცხელი. საექიმო კარგად უნდა დაილაკოს, რათა ადვილად გადაემუშავდეს ექმ-ნაწლავში და არ დაახიანოს ლორწოვანი გარსი. არ აკრავს საექიმის ქრებად მიღება.

ისიძს კიბოზე, თუ რამდენად ჭეშმარიტია რენტგენოლოგიური გამოკვლევის შედეგი და მისი მონაცემები ექმის კიბოს შესახებ? იგივეა, მაგრამ ჭეშმარიტობით მაინც ადვილად აქვს პრაქტიკული მნიშვნელობა — ექმის კიბოს შეიძლება დადგენს.

ექმის კიბოს რენტგენოლოგიასთან განსაკუთრებით ძნელია ნაადრევ სტადიაში. არის ასეთი გამოთქმა, რომ ექმი ყველაზე მეტად „ორგანიზმის მუცლის რღმში“ ნაადრევ დაავადება, ანუ „მეტირე“ დაავადება საერთოდ ძნელი გამოასწავლება; დაავადების საბოლოო სტადიაში, როდესაც ნაწლავთა გამობადული ყველა დამახასიათებელი ნიშნები, მკურნალობის შესაძლებლობა ნაკლებია.

ავთვისებიანი სიმსივნეთა ადრეული გამოცნობისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს „ინფილტრირი სიხეზისის“. რომელიც გულისხმობს კიბოს არსებობაზე ექმის დროულ მიტანას, ავადმყოფის ჩივილების სათანადოდ შევისტავს, გამოკვლევის სპეციალური მეთოდების გამოყენებას.

პრინციპს — რაც უფრო ადრე იქნება ამოცნობილი ავთვისებიანი სიმსივნე, მით უფრო კარგია პრეგნოზი — განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ექმის კიბოს შემთხვევაში. ექმის კიბოთი დაავადებები როგორც ექმის, ისედაც გვიან მიმართავს ექმის და ჩივილების შეუდარებლობა დაგვიანებული დიაგნოზის მიზეზი ხდება.

ექმის კიბოს პრევენციულებითი ნიშნები სუსტადაა გამოხატული და ამიტომაც ავადმყოფი სათანადო ყურადღებას არ აქცევს, ხოგერა — ექმიც. სამართლიანად აღნიშნავენ, რომ ექმის კიბოს ადრეული გამოცნობა და მოცილებულია როგორც ავადმყოფზე ისე ექმზეც.

თუ შევძლებთ ექმის კიბოს ნაადრევ სტადიაში ამოცნობას, შეიძლება მისგან განეკუთვნება — დროული რადიკალური ოპერაცია უმეტეს შემთხვევაში კარგი შედეგის საჩინაობა.

გარკვეულია აზრი, თითქოს კიბოთი და, ექმოდ, ექმის კიბოთი მხოლოდ ხანმოკლეობა და მოხუცებულები ავადდებიან, რაც სწორი არ არის, ექმის კიბო ხშირია 35-50 წლის ასაკში, ხოლო 60-70 წლის ასაკში უფრო იშვიათია.

ამიტომ ექმის კიბოს ნაადრევ ნიშნებზე ყველა ასაკში უნდა გავიმახვილო ყურადღება.

ექმის კიბო მამაკაცებში უფრო ხშირია, კიდევ ქალებში. ექმის კიბოთი დაავადებულს სამ მამაკაცზე დაახლოებით ერთი ქალი მოდის.

სწორი დიაგნოზის დამსაში შეიძლება ხელი შეგვაშალოს გაბატონებულმა აზრმა, თითქოს ექმის კიბოთი დაავადებულნი ზოგად მდგომარეობა პროგრესული უარესდება, რაც უკველთის ასე არაა.

ხდება ისეც, რომ ექმის კიბოს დროს არასწორი დიაგნოზის გამო ავადმყოფს მკურნალობენ კონსერვატიული და აღწევენ მდგომარეობის რღობით გაუმჯობესებას, ავადმყოფი ენიშნება სამკურნალო სარეზერვუბო და დიეტა, რაც იწვევს სიმსივნის არჩვეული ანთებითი პროცესის დასტოვებას, ავადმყოფის წინაშე მატებასაც ტკივილების შემცირებას. ყოველზე ამას კი შეიძლება ექმის სიხეზზე მოაღწეროს და შეცდომაში შეიყვანოს იგი.

ექმის კიბოს ნაადრევი სტადიის გამოცნობისა და შეცდომების თავიდან აცილებისათვის სპეციალთა ავადმყოფის კომპლექსური შესწავლა კვლევის თანამდროვე მეთოდების სრული გამოყენებით.

ავადმყოფის გამოკვლევის დროს მნიშვნელობა უნდა მივიღოთ მის სტადიური მდგომარეობა, ზოგიერთ ავადმყოფს ადვილად შეიკარბოს კიბოს შში. უნდა ვეკადით ის ჩავატაროთ ექვევა, რომ ავადმყოფის სტადიური მდგომარეობა ნორმალური აღარის.

ყოველგვარი დაავადებასა და მათ შორის კიბოს ლევიკარიასათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს პროფილაქტიკური ღონისძიებებს. ავთვისებიანი სიმსივნის პროფილაქტიკისა და მკურნალობის საკითხი დღევანდელი მე-

დიკინის ერთ-ერთი რთული და სპეციალური პრობლემაა. მართალია, გამოწვეული პიკტური ჯერ კიდევ არ არის დადგენილი, მაგრამ მისი განვითარების ხელშეწყობი პირობები იმდენადაა გარკვეული, რომ შესაძლებელია რეალური ბრძოლა ამ დაავადება წინააღმდეგ.

კიბოს წინააღმდეგ ბრძოლა ჩვენს ქვეყანაში საბელწმიფობებრივი მნიშვნელობის ღონისძიებად არის გამოცხადებული. სპეციალისთა აღნიშვნა, რომ ყველა მოავსებარე რესპობლებში არის ინტოლოგის ინსტიტუტი, რომლებშიც უარყოფითაა გამოსული საექიმო-ერთო-კვლევითი უშეშობა და რღმად შეისწავლება ავთვისებიანი სიმსივნეებთან დაკავშირებული ყველა საკითხი.

კიბოს წინააღმდეგ ბრძოლის ორი გზა არსებობს — ერთი პროფილაქტიკა, მეორე კი დაავადების ნაადრევი გამოცნობა. ამიტომ სიმსივნის ადრეული ფორმების გამოვლინება მასობრივი პროფილაქტიკური განსჯის გზით ჩვენს მედიკინის ძირიადა პრინციპს წარმოადგენს. ჩვენს ქვეყანაში უკვე დადგენილია ტარდება მოსახლეობის პროფილაქტიკური გასინჯვა, ექმის კიბოს ნაადრევი გამოვლინება და დროული რადიკალური ოპერაცია.

ავთვისებიანი სიმსივნეებთან და ექმოდ ექმის კიბოთთან ბრძოლის სპეცე არ განისაზღვრება მხოლოდ მისი დროული გამოცნობითა და რადიკალური ოპერაციის ჩატარებით. უდღესოდ მნიშვნელობა აქვს კიბოს წინამორბედი დაავადებთა დროულ ამოცნობას და მათ წინააღმდეგ სათანადო ზომების მიღებას, რათა თავიდან ავიცილინოთ კიბოს განვითარების შესაძლებლობა.

არის აზრი (შესაძლებელია არაბუნებრივი), რომ ადამიანები სიბოლოთი რომ არ ავადდებოდნენ, მაშინ მათი სიცოცხლის ხანგრძლივობა ააშუალდა 18 წლით გაიზრდებოდა.

ექმის კიბოს მკურნალობა მხოლოდ და მხოლოდ ოპერაციულია. სიხეზით მკურნალობამ და კიბოთარქამიათ კიბოს აღნიშნული ლოკალიზაციის შემთხვევაში არ გააართლა. ექმის კიბოს მკურნალობა მხოლოდ რადიკალურ ოპერაციის ექვემდებარება. რადიკალური ოპერაციის ქვეშ იგულისხმება დაავადებული ორგანოს, ექმოდ კიბოთი დაავადებული ექმის ამოკვეთა. კიბოთი დაავადებული ექმის ამოკვეთა კი მხოლოდ დაავადების „დასაწყისშია მიზანშეწონილი, მაშინ, როდესაც სიმსივნე ჯერ კიდევ არ გაშრება და დაავადებული ორგანოს ფარგლებში, ე. ი. სიმსივნური უქრებები არ გადასულა მუხობელ ორგანოებზე და ახლოდებულ ლიმფურ კვანძებზე, ანუ მანამ არ განვითარებულა მეტასტაზი. ამ პირობის დაცვის შემთხვევაში ექმის კიბოს მკურნალობა შესაძლებელია. ჩვენ ვკავებს არა ერთი და ორი ავადმყოფი, რომელთაც ექმის კიბოს ადრეულ სტადიაში გაუკვეთის ოპერაცია და 10-15 წლის და მეტი ხნის განმავლობაში მათი ჩანჩქრითობა ნორმალურ მდგომარეობაში და ყველა მათგანი ნაყოფიერ შრომის ეყუა.

აქტიური ლეკოვნა

წუნეთის გზას ვადექი. თავიარა მზე-აცხუ-
ნებადა. ავტობუსმა რაიმოდღა დავიკვანა.
რომ იქვანა, გზა ვაკეცა ხალხთი. ის იყო
იმიდ დეკარგე, რომ ჩემს წინ სარეისო
ტაქსი ჩამოვდა, „მობრანდითი“ — მიმწიფა
მძღოლმა, არ გამკვირვებია — მოხუცს ყუ-
რადღებით ექცევა ხოლმე ზოგერთი
მძღოლი.

მანქანაში მძღომი სამი მანდალოსანი ერო
თემზე აღაბაკდნენ: ვინ სად ვაგზავნა შვი-
ლი დასაწყობებლად ამ ზახულს. საუბარი
მძღოლიც ჩავბე, უფრო იამობი, რომ არ
მიყოფნა ერთი მშობლის ნაბიბი: ქვიხე-
თიდან დემემა მავილე შვილისაგან — უცმა-
ყოფილი ვარ აქაურობით, საქაროდ წამიყ-
ვანე აქედან, თორემ მე ბარტო დავაღვებ
გახო. აღბათ, საქმესაც ვაგვთიხებენ,
ჩაოდა. შრომას მივაჩიეთ ბავშვებიც...

— ქალბატონო. — უთბრა მძღოლმა, — ნე
მიაკვნი ბავშუს უმართებულად თავისი
სურვილის ჭოუბად დავცას, ეს სწავლები-
დაც იმომეღებს — არ მინდა სწავლო, გე-
ტყეით, შრომა პირდება...

ჩემი უტრადღება მძღოლის ერთმა არგე-
მენებმა მიპიყრა:

— აი, ახლა რომ ჩემს გვერდით ზის, ჩემი
მასწავლებელი ვართ. რაიმე ჩამჩიონ-
ნებადა: ისწავლე ბიჭო, ეს: ვინებანი სი-
ზარმაცე არ გამოვადგებია და, მართალია,
ტაქსის მოფერტი გამოვედი და მეტი არაფე-
რი...

მძღოლს დავაკვირიდი. მესხიერებამი აღ-
ვიდგინე მისი სახე:

— რომ ზრამკობილდი, რა თქმა უნდა,
ცუდია, მაგრამ ტაქსის მოფერტი რომ ხართ,
სულაც არაა სანანებელი, მით უმეტეს, სა-
თაყოლო ჩანს, სიზარმაცე უკუაზღუდ, თორ-
ემ საქმის მყოფენი არ გამოხეილიდი. სა-
თაყოლო არც ერთი პროფესია არ არის,
თუ მას ეტლით, მოწოდებით, სიყვარულით
ენსაბურებო...

მძღოლმა არაფერი მიმასუხა, ისე კი შე-
ვტყევი, სიამოვნება მოგვეგრა ჩემმა ნათქ-
ვამმა, მანქანად რომ ჩამოვედი, ვად-
მომეცა, ხელი მაგრად ჩამომართვა და მად-
ლობა გადამიხადა.

ამ ამბავმა ბევრი რამ მომავანა: ერთხელ
მისწავლებები ქარხანაში წაყვივედი საქსე-
ურსიოდ. მოსწავლეებთან ერთად თვალს
ვადგინებდი ადამიანთა სახეებს, მათ გარ-
კას, სიკეთეს... უნებურად ერთთან შევეჩე-
რდი, ეს ვაკეციარი ვარეგნობის სანდომიანი
ჭბუცი დასაბუღად ჩასტყებოდა პატარა
დეტალს, ცდილობდა არ გამოაროდო არც-

ერთი მიმენტი, რომ დაწეებული საქმე არ
შევერბებულყო. უნდა გენახათ მისი სახე
ამ დროს რაოდენ ეთაღობილობას, სიკე-
თესა და სიმწინდეს გამოხატავდა. რაღაც
მოკრძალებმა ვიგრძინე მის მიმართ.

ყველა თავისებური შემოქმედია: კოლმე-
ურენი, დარაჯი, კალატრო, დურგარო, ხარა-
ტი თუ მემანენი, — ვისაც შრომა ვაუხდია
არა პარადი მოგების საშუალებად, არამედ
გატაცების საგანად. სავალალო, როდესაც
ახალგაზრდები სწავლის დამთავრების შემე-
დგე ეძებენ მეტ გამოსარჩენ ადგილს,
გვერდს უვლიან ჩვეულებრივ საზოგადოებ-
რულ-სასარგებლო საქმიანობას.

„სკოლის სახელისა მოხვევა, ყოველი მო-
სახვეველსა... ანა მგინა აქ დღი მწერა-
ლი გულისმობილეს მარტო მთავარზე ან
ვარსკვლავებზე ასეღის სადარ საქმეებს. მი-
წაზე ყოფენა არ არის საჩითირო. ამას იმი-
ტომ ვამბობ, რომ თუ რომელიმე მანქანა
დამიწე დღი მწერაგმელი და მოახრევედ ვერ
გამოვიდა, რაც უნდა ყარგად დაიწყოს თა-
ვისი საქმე — საბოლოოდ უქმი და უტოქმე-
ლო ხდება. აბატიას ეძლევა. ჰო-და, ასეც
ახალგაზრდებს რომ ზედაც, ამ ისეთებს,
რომელთაც თაბურდამბეტიც ცეკვა სიცოცხ-
ლის მიზნად დესასახეთ, ერთი ჯიბტი, კა-
თილი აზრი დამუფლებმა ხოლმე: რა ყარ-
გე იქნება, ისინი რომ მოეფიხებოდნენ ჩვენს
ყანებს, მინდრებებს, ველებს, ყმარ ადვი-
ლებს, რაც საქართველოშიც ბოლოად მოი-
პოვება, — ვანა ეს თითოეული მათგანის სა-
ხელის მოხვევა არ იქნებოდა? არ არსებობს
სეროლა, საიდანაც ყველა შოთა რუსთაველი,
პოპეროსი, ბარათაშვილი ან ილია გამოსტე-
პეროსი. სამაგიეროდ, სადაც ვაქი, ქვეყანას
აქირადებთ, იქ ავეინა დღენი ვართ!“

ჩემს კომპართან ყოველ დღითი ჩამო-
ვდა ხოლმე მანქანა სანაგვე ყუთით. დღი
და პატარა ვაზაწრული მივიტარებო მისკენ...

ჰო-და, ერთ შემენიერ დღეს ამ ეტილი
საქმის მეშავს, სუფთად ჩაკეცილ, სადღო-
მიანი ვარეგნობის ახალგაზრდს ყანბებე ქო-
რის მადლობა გამოუტყვადა ჩვენმა უნანმა
ეთილინდისიური და ერთგული მუშაობი-
სათვის.

არ არსებობს დიდი და პატარა პროფესია,
მთავარია როგორ ამომეც თავს შუნზე მონ-
დობილ საქმეს. ვაღაბდეთ საშობოთა კავ-
შილის გამოყვებულ ფურნალ-გაბჭებებს: ითი-
ქის ყოველთვის, ყველა ნომერი იბიჯეთ
მოწის, ქარხნის მუშის, მღაღაროლის, მქსო-
ვილის, მეფილდის, ხარატის, მეკერვის და
სხვა პროფესიის ადამიანთა ფიქროსურა-

თთან. მათ პატივისცემით იხსენიებენ, შეჰხა-
რანს, აქვებენ...

ამასწინაა საშუალო სკოლის დამთავრე-
ბის 30 წლისთავი. აღნიშნეს ჩემმა ყოფილ-
მა მოსწავლეებმა. მათთან ერთად შევიკრი-
ბეთ მასწავლებლებიც. ახალგაზრდებმა სა-
ინტერესო წინადადება წამოაყენეს: შევე-
როვილიყავით სკოლაში, დავამსწავლიყავით
ჩვენ ძველ მერებზე, მაგიდის ირგვლიე;
რათა ნაოლად წარმოვეყვინა მამინდელი
გაბიჭო. მათი ელასის ზეგმდღვანეს მამინ-
დელი საყვასი ფრანალიც კი მოემზადე-
ბინა. და აი, დაიწყო „მოსწავლეთა“ გამო-
ჩახება, გამძახებულთა ანგარიში უნდა ჩაე-
ბარებინათ: რას ავითებენ დღეს, სად მუშა-
ობენ, როგორ მუშაობენ, შექმნეს თუ არა
ოჯახი, ჰყავთ თუ არა შვილები და რამ-
დენი...

მასწავლებლობა, დღეც იგრძნობოდა:
მათ საუბარში, — თავი მართლა მოსწავლე
წარმოიღერეს, თითქმის გავეციოდა აქაზე-
დენი, მაგრამ უფრო რთულს...

ბევრი გულისყური, სიხარულით ეტს-
მენდი მათ, მაგრამ ერთმა ვარეგნობამ გუ-
ნება წამიხინა: მეცნიერების კანდიდატი,
ასპირანტი, მეცნიერების დოქტორი, ასპი-
ტანტი — რაღაც განსაკუთრებული სიამე-
თის წარმოთქმებენდა ამ სიტყვებს. ისინი
კი ვინც ამ ბედნიერებას არ იყო ნაზარაბი,
უნდა გენახათ, როგორი მიღებული ხშირ ამ-
ნობდნენ: „მოანგარიშე, ბუხალატერი, მძღო-
ლო, ინკასატორი, მარტოვედ ქეტი, ავრონობი,
ქმთან, საქმეთა მმართველი...“

ვართ თუ არა ჩვენ — აღმზრდელები რი-
თივე ხელისმეწყობინა ახალგაზრდობის
ასეთი განწყობილებას? რა თქმა უნდა გაათი...

ბევრი მადლობის მოტანა შევეცილო,
მაგრამ დავამყოფილეთ მხოლოდ ერთით:
ამჟამად ჩვენსაზიმიო სუფრას ორმოცდა-
ამადა ახალგაზრდა უქდა, მათ შორის ჰე-
დაგოგაბეცი.

და აი, თმადია, მთლი ყოფილი მასწავლე-
ბელი, სასუქ ჰქონი ხელო, მიმართვის კო-
ლეგას — მამინდელი ისტორიის მასწავლე-
ბელს, და როგორც ყოველთვის ასეთ შემე-
თხვევაში, ვანუსაზღვრული ქებით. მივაგ-
რი იღებო ამ მადლი შექმნისა კი ისაა,
რომ დეი მასწავლებელი აღარ არის, სკოლა
მეტოტეებია და „უფრო საბატიო“ საქმიანო-
ბის მოუცილია ხალხი: საყანადობის ხარისხი
დაუცვია და სადოქტორი ხარისხის მისაღე-
ბად ემზადება: სუფრასთან მსხლმინიე ამ
ინწინთ სამისის მადლა სწავნა...

კომენტარები ზემდგომი

მეორე მაგალითი:

აქირად მერხებს შედარებით ასაკოვანი აღმანივები უსდენენ. ცალკე მზიარული და ადამიკბული სახეები, პასუხები კოთხებზე: რას აკეთებს თითოეული მთავანი მუსიკა. ერთი ამ „მოწაფეთვანანი“ თავის დასწინად ადგებულ არ დამარჯობა, ბოლო. მერხებზე კეთებში მოკალათებულა. იგი ვაძიასებმა, სა თქმა უნდა ვერ აცდა, მაგრამ მისგან ხმაილიული პასუხიკე კი ვერ მოვისმინეთ. სხეებმა ფიკასუხებს. — დისამასლიოთი.

შეგრებს ეს ფიციკალიერნი ნაწილი რამდამოაზრდა, მე მიცუხასლოვი დას, ხელი მიტხევი და ასე გაიკვეთი გზას. არაფერი მიტოვებ.

— რა ზენა, პატრეცემული მისწავლებელი, ოქახს თავი ვერ დავაიწერე. შეგრებს დედა ვარ, — სულ უტყროსი ოთხი წლისაა, ახლა მეუღლე... ვინ იცის, რადღენი საქმეა ვაყავთებელი. ზოგი სწავლობს, ზოგი მუშაობს, ოქახში რამ შემოვლენ, სიბიბი და სიამე ხომ უნდა შევავებო? ამ შემთხვევაში მოხუცებს — მეტივებს, პაბუებს ანდობენ ოქახის მოვლას. მე ისინი აღარ მევენან, მაგრამ კიდევ რამ მუადღენ, მათ ვერ დავაიწერებ ჩემს უშუალო მოკალთობას. მშობლებმა თავისი ვილი ჩვენს მიმართ მოიბახულებ, შეემგნეს ოქახი. აღზარდეს შეიღებენ, დაავაიკეთს, დააყენეს ცხოვრების გზაზე. მისმა საუბარმა თვალწინ დამიყენა ასეთი სიტყვა:

პატარა გოგო მზიარულად მიწავარდობს სკოლაში, უკან ბებია მისდებს წიწვიდენი ბელში... ეტყობა იღებება, მაგრამ მანკეცდობლბს დავიწიოს ბაღს. თანაც მისასხის — შემოვიდეთ... აგრე ბებია მოთინებებით ოქახს უტყროსების შეწინგენებს — დღეს რაბასთავისი კარგად ვერ მოკალიათ. რა ზენას, იმისი თქმაც არ უნდა, მესხორებმა მიტბებენ, ამ ძალა აღარ მეუც ამ მხედღენსაბამ მიკალათება, ვერ ამბობს ყველღეკე ამას — სიამავე და თფმოყვარებობა ვერ კიდევ შეჩინილი აქვს, შეჩინილი აქვს კარგევი მოქმედების წყურბრით აღსავსე ბული...

შეგრებიდან თავი გაიციოვიღსულე. ვადავწყობტე ვაისაუბრებობი ჩემს ყოფილ მოსწავლეს, ამეადიდ ჩემს თანამგზავს, რომ მისი პრებები ამეადიდსტურბინას, — ამით ხომ ოღობებარ სიმზნევესაკე შევამტებდე.

ოღობებარ სამწუხარო იყო, რომ იტყოდენი: „ეკრია გამიკვირდა“. ყოველღიორბად ოქახის მიტოვება ხომ იგივე კერის გაყენება ნუნდასცე და პირველყოფის ოქახს დედა — აღმწვეღელა უნდა ათბუხებღ და ნაყოფიერ აქედან ყველა ნაყოფზე სსარგებე გოგამოვა. სადი ოქახი სახლწმწიფოს სიმბტიკოს საუფრეღელა, გახსოვდენი, როკე პრუფტისის ასახეღობით, არ ითაკილიათ რამდენენ ხართ განათღლებული, კდემამისიღეკე მით აღსავსე დიასახლისი...

ბაბო მვეღლიმი.

სასწარფეღლოს სსარ დამსახურებულე მსწარფეღლები.

ბამამილიველი სსახელი

ზახის კოტხილი

2 კვერცხი და 3-4 სუფრის კოტხი შეჩრის ფხენილი მიქსერით ათქვიფეთ, დაუმტეთ 1 ჩახს კოტხი უნალექო (ხსნადი) ავად, 2 სუფრის კოტხი რომი ან კონიაგი, ორი ჭიქა ცივი რძე (ან 2 სუფრის კოტხი შევადღებულე რძე, გახსნილი 2 ჩახს ჭიქა გაყავღებულე წყალში). ცვლავ კარგად ათქვიფეთ, მიღებულე აქვეღებულე მასა ჩამოახსით სირაჩიგში და ჩაყავით შიგე ყინულნი ნატხებნი.

ხილის კოტხილი

2 კვერცხი და 3-4 სუფრის კოტხი (მტბი) ან წყალი — გემოვნების მიხედვით) შეჩრის ფხენილი მიქსერით ათქვიფეთ, დაუმტეთ 200 გრ ვარეცხილი და კურკავილიტლი რომეღობე ბილი (მარწვიკე, ატამი, პოლხალი, ან ვარგალა), ისევე ათქვიფეთ, ბოლოს კი დაუმტეთ 2 სუფრის კოტხი რომი ან კონიაგი, 2 ჭიქა ცივი რძე და ცვლავ ათქვიფეთ. ჩახსით სირაჩიგში და ჩაუმტეთე ყინულნი ნატხებნი.

ფორთოხალ-ლიმონის სსახელი

1 კგ ფორთოხალს ცეთიული კანი თხლად მითათლეთ, კანს დაახსით 1 ლიტრი ავადღებულე წყალი და დადეთ 24 საათი, შემდღეკე მიქსერით ათქვიფეთ და საცერში ვაყურეთ. ვანაწურე ფორთოხლის კანს დაახსით კიდევ 1 ლიტრი ანადღებარი შეგრბიღებულე წყალი და ცვლავ ათქვიფეთ, შემდღეკე კი ვაყურეთ დიღობანღში.

დაჭერით 1 ლიმონი კანიანად და ორი გაფეღებულე ფორთოხალი, დაახსით ერთი ლიტრი ავადღებულე წყალი და მიქსერით ათქვიფეთ. ვაყურეთ დიღობანღში.

ამგვარად მიღებულ 3 ლიტრ წვენში ჩაყავით 500 გრ შეჩრის ფხენილი, კარგად მოურეთი და თავადღებულე შეღდით მაცივარში. სუფრასთან მიტანისას ჩაყავით შიგე ყინული.

მარწვიკის, ხნეროს, კალხლის, ბარბარის, აბხის, მავანის სსახელი

1 კგ ვარეცხილი ხილს დააყავით 500 გრ შეჩრის ფხენილი და დადეთ ორი საათი (ტამი, ვარგალი თხლად დაჭერით და შეჩრის ფხენილად მოყავით).

2 საათი შემდღე დაახსით 1 ლიტრი ანადღებარი გრლი წყალი და მიქსერით ათქვიფეთ, შემდღე საცერში ვაყავით. საცერზე დარჩენილ მასას დაახსით 1 ლიტრი ანადღებარი ვარეღებულე წყალი, დაუმტეთ 1 ცალი კანიანად დაჭრილი ლიმონი (ან კოტხა ლიმონის სიმევეე) და ისევე ათქვიფეთ მიქსერით, შემდღე დიღობანღში ვაყურეთ. მიღებულე წვენს დაუმტეთ 1 ლიტრი ავადღებულე წყალი. მოურეთი და შეღდით მაცივარში.

სუფრასზე მიტანის წინ სასმელთან სირაჩიგში ჩაყავით ყინული.

ზარახი

1 კგ შავი (შეჩრის) პურის ორკობილას დაახსით 4 ლიტრი მდღებარე წყალი. ვააკიეთ, ვაყურეთ დიღობანღში. წვენს დაუ-

მტეთ 20 გრ საფურარი, 30 გრ ქიმიში, ვაყავით 2 გრ შეჩრის ფხენილი და დადეთ თბილსაღეკე წყალს. 12 საათის შემდღე ცვლავ ვაყურეთ, ჩახსით ტურბულეში და შეღდით მაცივარში. 12 საათის შემდღე სასმელი მზად იქნება.

მაცივარში ბურახი მზოლოდ 3-4 დღე ინახება, მეტი კი მეადღებ.

ხილის პურახი

კარგად ვარეცხილი 1,5 კგ ხილს დაახსით 5 ლიტრი მდღებარე წყალი და ტურბულეში ავად დაახერეთ. 12 საათის შემდღე დიღობანღში ვაყურეთ, დაუმტეთ 400 გრ შეჩრის ფხენილი, 20 გრ საფურარი, 30 გრ ქიმიში, 1 კანიანად დაჭრილი ლიმონი ან კოტხა ლიმონის სიმევეე, დადეთ გრლად ავადღას და 12 საათის შემდღე ცვლავ ვაყურეთ. ჩამოახსით ბოთლღებში და შეღდით მაცივარში.

პულენი მელახილი

250 გრ მდღებარე რძეში მოყავით ნახევარი ლენის ჭიქა მანანის ბურღული, მახარაშეთი, დაუმტეთე დანის წვევრით პარლი, ნახევარი ჩახს ჭიქა შეჩრის ფხენილი. გაღობიფეთ ცუცხელღებულე, უკვათი ნახევარი ჩახს ჭიქა ევღებანი, კოტხა ვენილი და ვაყვიეთ, გაყვიებულე მასა მიქსერით ათქვიფეთ, დაუმტეთ 200 გრ არაყანი და ცვლავ კარგად ათქვიფეთ.

აიფეთ 200 გრ ხილი: ხენდრო, ალუბალი, ატამი (ალუბალს კურკა გამოყავლეთ, ატამი დაჭერით), დააწყეთ ჩადრამეღებულ ფიფეკერის ტურბულეზე. შეიღან მოახსით ათქვიფილი მასა და რადღენიმე საათი მაცივარში შეღდით.

სუფრასზე მიტანის წინ მოახსით ხილის წვენი, მურახის წვენი ან შეჩრის ვაყენი. ვაყენის მოსამზღებლად 1 ჩახს ჭიქა შეჩრის ფხენილი ვახსენით ნახევარ ჭიქა წყალში და ადღელეთ ბოლის დიღობანღში ვაყურეთ.

„ფიფი“

4 კვერცხის ცილა საყვეღველით კარგად ათქვიფეთ, დაუმტეთ 1 ჩახს ჭიქა შეჩრის ფხენილი, ისევე ათქვიფეთ და უკვათი კოტხა ვენილი. ეს მასა მურახის კოტხით ამიღელეთ და ჩაყავით ცუცხელღებულ მდღებარე რძეში, ოღობდეთ, რომ კრამინაშენ არ ეხებოდღენ. 3-4 წუთის შემდღე ფიფეკეტი ჭაჭხერით ამიღეთ და ჩარღებავებულ ვაიფურის ლანგარზე დააყურეთ.

ჭრემე 2 კვერცხის გულსის და 3 სუფრის კოტხი შეჩრის ფხენილისგან ვაყვიეთ გოგალი-მოგალი, დაუმტეთ 2 სუფრის კოტხი ფეჭილი და მიღებულე მასა ვახსენით 3 ჭიქა რძეში, რომეღობე „ფიფეკეტი“ მოიხარებ, წყალღებულ ვანაწვეღებულე მორკეით, ვაყვიეთ, მოახსით ფიფეკეს და შეღდით რადღენიმე საათი მაცივარში.

სუფრასზე მიტანის წინ მოახსით ხილის ან მურახის წვენი, მოყავით ხილი.

ხილის მუსი

4 კვერცხის ცილა ათქვიფეთ, დაუმტეთე ნახევარი ჩახს ჭიქა შეჩრის ფხენილი და

ლოპინის თეთსაყული

ნიკე კარგად ათქვიფეთ. გარეკლით ბუნდრო, მარწყვი, აღუბალი, ვარგალი (თუ კერძოვანია, კურკა გამოაცალეთ) საწურზე დაეარეთ, რომ წყლისაგან დაიწუროს, მერე ჩაყარეთ ათქვიფილი ცილში და კარგად ათქვიფეთ. მიღებული მასა ჩაასხით ეკლებში და შედგით მაცივრის განყოფილებაში.

ხილის ძაღვი

1 სუფრის კოვზი ექვალბინის ფხენილი ჩაყარეთ 1 ჩაის ჭიქა ადუღებული თბილ წყალში და ორი საათით გააჩერეთ.

200 გრ ხილი ვაგებეთ, დაყარეთ 5 სუფრის კოვზი შაქრის ფხენილი, დაახლო 3 ჩაის ჭიქა ადუღებული თბილი წყალი და ერთი საათით დადგით. შემდეგ ხილი დობამდში გაწურეთ, დაახლო 1 ჩაის ჭიქა უცეკ ვამზადებული ექვალბინი და ცეცხლზე შედგით. შაქარი დაუმატეთ გემოვნების მიხედვით. უცავით ღობონის წვენი ან ღობონის სიმეფე, მიიყვანეთ ადუღებამდე და ცეცხლიდან გადმოღვით. გაყვიფული ჩაახხით მისთვის განყოფილ ჭურჭელში. შეგიძლიათ რამდენიმე მარცვლილი ხილიც ჩაყოლოთ და რამდენიმე საათით შედგით მაცივარში.

ნაჟინი

2 კერძის გული და ნახევარი ჩაის ჭიქა შაქრის ფხენილი კარგად ათქვიფეთ. უცავით 400 გრ არაყანი და ცეკვ ათქვიფეთ მიქსერით. დაუმატეთ 1 ქილა შესქელებული რძე, გახსნილი 1 ლიტრ ადუღებულ ვაგარალებულ წყალში ან 1 ლიტრ რძეში. ვანილი — დანის წვერზე, ცოტა ღობონის ცეცხრა.

შედგით გასაყინ განყოფილებაში.

ნაჟინი მირანდარად

3 კერძის გულს დაყარეთ 1/4 ჩაის ჭიქა შაქრის ფხენილი, ვანილი და ვააკეთოთ გოგლი-მოგლი.

ნელ-ნელა დაახლო 3 ჩაის ჭიქა მდუღარე რძე, შედგით ცეცხლზე და ადუღეთ, სანამ ზედაპირიდან ქაფი გაუქრება.

გადმოღვით ცეცხლიდან, გაატარეთ საცერში ან დობამდში, ვააკეთოთ, კარგად მოურიეთ და ფორგემში ჩაასხით.

შედგით მაცივრის გასაყინ განყოფილებაში.

ნიონი ღვინო

ხშირად კითხულობენ: როგორი ქსოვილი უნდება ღვინოს თეთრეულს? და დისახლისთა უმრავლესობა იღებენ მრავალსა და მრავალსა და მრავალს. თეთრი ტილო, სელი, ბიანიზი, მაგრამ, ფერადი თეთრეული რითაა ნაკლები? ის პრაქტიკულიცაა, ადვილად ირეცხება, საკუთარი გემოვნებითაა შეიძლება ლამაზად მოჩითული ქსოვილის შექმნა. ფერადი თეთრეული ოთახს და საწოლებს ამშვენებს, აცხლებს.

თეთრეული შეიძლება შეიკეროს კომპლზიანი, ზოლიანი, ყვავილებიანი ჩითისა და სატინისაგან. კომპლზიანი ან წვრილი ყვავილე-

ბით მოხატულ ჩითის თეთრეულს მეტად შეეწინა ნოქსასმული არმეიბი. არმეიბი შეიძლება იმავე ქსოვილისაგან გაუკეთდეს, ანდა ერთფერი ქსოვილისაგან (ოლორდ ეს ფერი წამ. ყვანი უნდა იყოს მოჩითულბაში), არმეის სიგანე 3-4 სმ უნდა იყოს. ბალიშისპირები და საბნის შალითები ერთნაირი ქსოვილისაგან უნდა შეიკეროს.

ქველი ქსოვილის თეთრეული შეიძლება გაიწყოს თეთრი ტილოს კანტებით. ზოლიან თეთრეულს ძალიან უნდება 4-6 სმ სიგანის ორმაგი არმეიბი გაწყობა. არმეიბი ნაკეცებად უნდა დაიწყოს და ბალიშისპირისა

და შალითის თვისა და ბოლოში ჩავიკრისტდეს.

ლამაზია სადა, მშვეილი ტონების ფერადი ტილოს თეთრეულიც. ქსოვილის ფერის შერჩევას ეცადეთ, რომ ის ეხამებოდეს კედლებისა და საწოლითან დაკიდული ფარდავის ან გობელენის ფერს.

თუ, მაგალითად, ოთახის კედლები მოიქროსფეროა, ავეჯი კი ღია ფერისაა, საშუალოდ და საბალიშისპირედ წვრილი ვარდებით მოჩითული ქსოვილი უნდა შეარჩიოთ. ფერთა ამგვარი შეხამებო ოთახს გაამხიარულებს და განსაკუთრებულ სიმეულროცეს შესცენს.

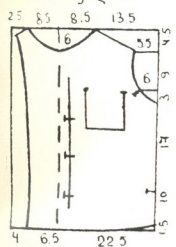
ბარბანის პირველ გვერდზე — კასის რაიონის ოკაის საბჭოთა მუშაობის მხარდობის მხარდობის ნათილა გუმბუჯი; მითხნ გვერდზე — მითრბი საბაჟის კვანი კასი, მოვანაბა მერაბა მარკანიშვილი დ. შვადი ფორთაგი დ. იაკო. ბაპუნიშვილი მ. გრ. სიბარბანიშვილი.

რედაქტორი მარტია ბარათაშვილი	სარედ. კოლეგია: 5. ვარბანიში, 8. კალანდანი (პ. მგ. მდვიანი), 9. კახაბი, 10. ულუბარაშვილი, 11. სიხარაძი, 6. შალვაშვილი, 7. შინელია (მხატ. რედატორი), 11. შინათილი, 6. ჯაბახიშვილი. ტექნედატორი ა. ჩოქიაშვილი	საქ. კა ენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა
------------------------------------	--	--

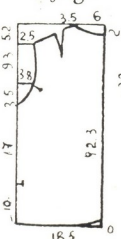
საქ. ცკ-ის გამომცემლობის სტამბ. თბილისი, ლენინის ქ. № 14.
Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14.

რედაქციის მისამართი — ლენინის ქ. № 14. ტელეფონი №, №: რედაქტორს — 99-98-71, პასუხისმგებელი მდინის — 99-71-68. მხატვრული რედატორის — 93-98-57, საქმეთამართელის — 93-98-54, ვადაცა ასაქუბაბი 14/VI-74 ქ. ხელმოწერილია დასაბეჭდვად 24/VI-74 ქ. ქალაღის. ზომა 60x90/16. ფიზიკური ნახევი ფურცელი 3, სადრეცხო-საგამომცემლო თაბახი 5,3, ტირაჟი 119.800 შევ. 2360 უე 01849 ფასი 80 კაბ.

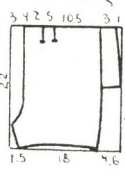
ნიწა კალოა

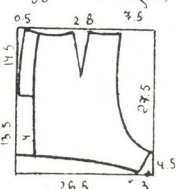
ზყარტი

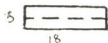
შარჯლის
ნიწა ნწწილი

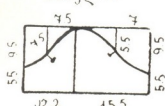
შარჯლის
ყარწა ნწწილი

ქაშარტი

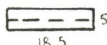
სახელი

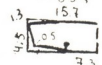
ჭიბე

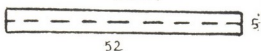
ქაშარტი

საყელი

ბრეტელი

„საქართველოს ქალის“ კალაქსია თაჟის მკითხველებთან

შოიღინარე წლის მისის ბოლოს საქართველოს კვ ფოთის საქალაქო კომიტეტთან არსებულმა ქალთა საბჭომ მოაწყო თურნალის მკითხველთა შეხვედრა-კონფერენციები ჩვენი თურნალის რედაქციის კოლექტივთან.

კონფერენციები ჩატარდა დარგობრივად. კვ ფოთის ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში — განათლების, კულტურისა და ჯანმრთელობის დარგების მუშაკებთან; ელექტრომანქანური გამაძლიერებლების ქარხანაში, — სადაც მასხინმლების გარდა კონფერენციაში მონაწილეობდნენ კიდევ ორი ქარხნის — ელექტროაპარატისა და პიდრომექანიზაციის მანქანათმშენებელთა ქარხნების მუშა-მოსამსახურეები;

ქალაქის ეპრობისა და საოფიცხოებუ დარგების მუშაკებთან.

დაბოლოს, ქალთა საერთო საქალაქო შეკრება გაიმართდა ტ. იუნდის, სახელობის თეატრში.

კონფერენციებს შონწყოლებმა მრავალი საინტერესო შენიშვნა, აზრი, „სურვილი“ გამოთქვეს თურნალის მუშაობის ირგვლივ.

ნანახზე მოცემულია ბიჟის კვ ზომის
კოსტუმი

- № 1. ბიჟის ჰერანგი იყერება ბამბის ქსოვილისაგან. შარჯალი — სელისაგან.
- № 2. ჰერანგი და შარჯალი სელის ქსოვილისაგანა შეიკერილი. ჭიბე გაწყობილია აკლიკაციით.

674/159

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ՆՈՇՆԱԳՐԱԿԵՆՏ

ИНДЕКС 76178